

BLAUWDruk

EEN UITGAVE VAN
HET LIBERAAL VLAAMS STUDENTENVERBOND LEUVEN

“LIBERTAS VINCIT”

TRIMESTRIEEL BLAD - JAARGANG 41, 2013 - 2014, NUMMER 2 - FEBRUARI 2014

V.U.: ARND DE WEIRDT, JUSTUS LIPSIVSSTRAAT 5, 3000 LEUVEN

P209234
AFGIFTEKANTOOR LEUVEN

In dit nummer

Voorwoord van de voorzitter	4
Editoriaal	5
Kritisch denken volgens Spinoza - ook vandaag <i>Tinneke Beeckman</i>	8
Over buitenlands beleid <i>Jitte Akkermans</i>	16
Wat is 'solidarisme'? <i>Bob Maessen</i>	22
In een democratie hangen de camera's in het stadhuis <i>Jasper Pillen</i>	25
"Vroeger was alles beter" - een noot <i>Arnd De Weirdt</i>	26
Liberalisme en marketing <i>Harald Smeets</i>	30
Pensioenen: wie gaat dat betalen? <i>Pieter Vermeulen</i>	32
Verkiezingen vanuit een liberaal perspectief <i>Dimitri Van Becelaere</i>	34
Over Baby-zeehondjes, hete lucht en filosofen <i>Harald Smeets</i>	36
Lidmaatschap	40
Bestuur	41
Ereleden	42
Sponsors	44
Partners	45
Beeldbank	46

Voorwoord van de Voorzitter

Arnd De Weirdt
Voorzitter LVS Leuven

Verhips, het is al weer zover. Een tweede semester, een tweede kalender, een tweede Blauwdruk. En, het mag gezegd zijn, een kalender om u tegen te zeggen. Gevarieerde onderwerpen en sprekers van meer dan een stevig kaliber - je hoort het, er zijn geen excuses om niet aanwezig te zijn op onze Blauwe Maandagen. Het M-Café blijft daarbij nog steeds het ideale decor, en, het moet gezegd zijn, met barmannen Jürgen en Steven als onze vertrouwde gidsen. We hopen je dan ook te mogen verwelkomen om mee de discussie aan te gaan de sprekers.

Dat de verkiezingen eraan komen zal iedereen naderhand wel al gemerkt hebben. Na schandalen over premiers die zich halfnaakt laten filmen en parlementair gehacketak over wetten waarbij het onduidelijk is of men weloverwogen ethische keuzes maakt dan wel een pre-electoraal succesje boeken wil, blijft de vraag wanneer en wie fundamentele posities inneemt bij deze moeder der verkiezingen. Het blijft opvallend stil, en dat ondanks het feit dat er tijdens deze verkiezingen, zoals elke politiker desondanks placht te zeggen, “fundamentele keuzes” moeten worden gemaakt. Uit de weinige debatten die tot

duisver worden gevoerd, lijkt er echter weinig fundamenteel naar boven te komen. Het zal in elk geval interessant zijn om te zien in welke mate het tot nu toe stijgende aantal thuisblijvers zich evolueert. Binnen het kader van de Belgische opkomstplicht lijkt deze groep mensen, meer nog dan blancostemmers, het stevigste signaal te geven van desinteresse, apathie en/of malcontent met het politieke establishment. Dit lijkt dan ook het uitgelezen moment voor de liberale student om te reflecteren over de waarde van deelname aan het democratische proces, het waarom van de opkomstplicht en de vraag in welke mate politieke partijen zelf dit democratische proces respecteren. Verhalen en verslagen over politieke voorakkoorden, achterkamerbesluiten en dergelijke meer doen meer dan thuisblijvers afbreuk aan het respect dat het politieke proces zichzelf toeschrijft. Maar niet alles hoeft somber ingezien te worden. De verslaggeving op verkiezingsdagen, mits de trieste noot dat deze voor vele studenten zich midden in de examens afspeelt, blijft een bijzonder fijne manier om samen met de familie op het dorpsplein luidkeels commentaar uit te wisselen als ware het een voetbalmatch.

Maar vrees niet. LVS Leuven zorgt ook dit semester voor fijne manieren om maandagavonden op extracurriculair verantwoorde manieren door te brengen, zij het tijdens een lezing in het M-Café, studentendebatten, cantus of met één van de vele prachtboeken die onze bibliotheek rijk is. ‘t Is als student immers onze verdomde plicht om onze maatschappelijke bril op te zetten en, nu we nog geen professionele verplichtingen hebben, zonder taboe elk onderwerp aan te snijden.

Ik nodig u van harte uit om met ons mee te doen.

Editoriaal

Dimitri Van Becelaere
Hoofdredacteur

Beste lezer,

Wanneer ik deze tekst aan het schrijven ben, daarmee de laatste hand leggend aan deze nieuwe *Blauwdruk*, kijkt het LVSU Leuven uit naar zijn openingsactiviteit. Deze keer geen debat of lezing maar een cocktailfeest. Een biercocktailfeest, waarbij allerlei sterke bieren gemixt worden met frisdrank, cava etc. Geen idee wat dat zal geven qua smaak maar het lijkt een ideale openingsactiviteit om de start van het nieuwe semester in te zetten. Dat we deze keer niet aftrappen met een debat doet geen afbreuk op inhoudelijk vlak; wel integendeel: hoe kan een studentenvereniging zijn ideologie beter verspreiden dan studentikoos met de pint in de hand? De Blauwe Maandagen

die volgen op de openingsactiviteit zijn ook al niet min - de kalender vind je trouwens op de volgende bladzijde. Het is duidelijk dat het LVSU Leuven er dan ook alles aan wil doen om het liberale gedachtegoed niet alleen levend te houden, maar ook over te brengen. Want dat is nodig. Overall wordt gehoocheld met de termen kapitalisme en (neo) liberalisme alsof het een lieve lust is. Vaak in een negatieve context. Zelfs de *TIME's person of the year*, paus Franciscus, haalde uit naar het kapitalisme, dat volgens hem zijn beste tijd gehad heeft en geen oplossing kan bieden om mensen uit de armoede te helpen. Maar is dat wel zo? En misschien nog belangrijker: wat wordt verstaan onder de termen 'kapitalisme', 'vrije markt' en 'li-

beralisme'? Wie niet weet waar deze termen voor staan haalt zich vaak een beeld voor de geest van enkele dikke mannen in een maatpak, op hun hoofd een hoge hoed en over hun rug een zware zak met een dollarteken op. Nochtans is onze ideologie vrij eenvoudig en vrij eerlijk. En alledaags: wie een brood koopt bij de bakker participeert immers aan een vrije marktsysteem van vrijwillige ruilacties. Het is aan het LVSU om de oorspronkelijke waarde en betekenis van het liberalisme terug te verspreiden en onze ideologie niet te laten kapen. Laat deze *Blauwdruk* daar alvast een voorbeeld van zijn.

Ik wens u alvast veel leesplezier!

Bent u gebeten door het liberalisme? Heeft u een tekst die u wil verspreiden onder de Leuvense studenten? Dan is dit uw kans! Het LVSU Leuven geeft al haar leden en ereleden de mogelijkheid om hun tekst te publiceren in *Blauwdruk*. U kunt al uw teksten en vragen omtrent *Blauwdruk* sturen naar: redactie@lvsuleuven.be

Alle teksten in dit magazine vertolken uitsluitend de mening van hun respectievelijke auteurs en niet die van het LVSU Leuven, tenzij anders vermeld.

Kalender Blauwe Maandagen

Maandag 10 maart / M Café / 20u

Why Smaller Government is Smarter, Dr. Ilya Somin (George Mason University, US) i.s.m. Liberal vzw

Maandag 17 maart / M Café / 20u

De Moeder Der Verkiezingen met Bart Haeck (Redacteur De Tijd)

Maandag 24 maart / M Café / 20u

Rik Torfs over Vrijheid en Universiteit

Maandag 31 maart / M Café / 20u

Prof. Jan Tytgat over het Legaliseren van Drugs.

Maandag 28 april / M Café / 20u

Roland Duchâtelet over het Basisinkomen

Maandag 5 mei / M Café / 20u

Prof. Marc Cools over de NSA en uw Privacy

Maandag 12 mei / M Café / 20u

Liberalisme en Internationale Relaties door Prof. van de Haar (NL)

“Le Socialisme, comme la vieille politique d’où il émane, confond le Gouvernement et la Société. C’est pourquoi, chaque fois que nous ne voulons pas qu’une chose soit faite par le Gouvernement, il en conclut que nous ne voulons pas que cette chose soit faite du tout. Nous repoussons l’instruction par l’État; donc nous ne voulons pas d’instruction. Nous repoussons une religion d’État; donc nous ne voulons pas de religion. Nous repoussons l’égalisation par l’État; donc nous ne voulons pas d’égalité, etc. C’est comme s’il nous accusait de ne vouloir pas que les hommes mangent, parce que nous repoussons la culture du blé par l’État.”

- *Frédéric Bastiat in La Loi (1850)*

Kritisch denken volgens Spinoza – ook vandaag

Tinneke Beeckman is filosofe.

In het eerste semester kwam filosofe Tinneke Beeckman spreken over 'kritisch denken'. De opkomst voor deze lezing was aanzienlijk en de reacties achteraf waren erg positief. Hieronder volgt een tekst van Tinnekes blog die grotendeels hetzelfde onderwerp behandelt als haar lezing voor LVSV Leuven. De aangeraakte thema's komen nog uitgebreider aan bod in haar boek Door Spinoza's Lens.

In de Ethica beschouwt Spinoza de rede als de weg naar vrijheid. Maar wat verhindert de mens om redelijk te denken? En wat betekent kritisch denken, bijvoorbeeld om de actualiteit te ontleden?

Welke moeilijkheden kan je als lezer ondervinden? Maar eerst, Spinoza's analyse van de geest.

I. Spinoza en de misleiding van de geest

Mens als klein deeltje van het universum

Wat betekent de rede gebruiken? De mens beschikt over de rede. Zowel de capaciteiten als de beperkingen van de mens hangen samen met zijn plaats in de wereld, met de natuur, met de visie op God. Spinoza is een kind van zijn tijd: enerzijds vinden er in de zeventiende eeuw in Amsterdam

belangrijke wetenschappelijke omwentelingen plaats (vooral de wiskunde is model voor de wetenschap). Anderzijds overheerst nog een joods-christelijk denkkader waarin de mens, de politiek, de wereld betekenis krijgt vanuit hun relatie tot God. Spinoza's idee van de rede valt dan alleen te begrijpen in het licht van een fundamentele omkering ten op-

ne plaats in de schepping.

Hiermee anticipeert Spinoza op enkele principes van Darwins evolutietheorie, die een 'narcistische kwetsuur' voor de mens zijn: we zijn veel minder belangrijk dan wij denken. (Dit heb ik uitgewerkt in mijn boek 'Door Spinoza's Lens'). Spinoza pleit dus tegen projecteren van menselijke plannen of intenties op de natuur. Het geloof in een voorzienige God die tussenkomt in de werkelijkheid is voor Spinoza een product van de verbeelding. Natuurlijk maakt de mens wel plannen. En meet

de mens zijn succes af aan de uitwerking van dat plan: of iets geslaagd is, perfect is, of onvolmaakt blijft. Maar hiermee vat de mens de essentie van een ding niet. In de Ethica verklaart Spinoza de breuk tussen verbeelding en rede (E, I, app) met een verwijzing naar de wiskunde.

Politiek denken – oorzaak en effect

Spinoza trekt deze metafysische omwenteling door wanneer hij ethiek en politiek opnieuw tracht te denken. Op politiek vlak had hij enorme bewondering voor Machiavelli, die over oorzaken

“Denken blijft vechten tegen de aangeboren neiging om zich af te sluiten van de onaangename realiteit, dus vaak van de realiteit zoals die is. Gedachten die een gevoel van onmacht of onbehagen geven, worden makkelijk geweerd.”

zichte van het 'klassieke' wereldbeeld: kennis verwerven kan alleen door de 'oorzaak' van een zaak te zoeken in plaats van 'doelen' te veronderstellen. Om een gebeurtenis te begrijpen, moet je kijken naar wat die gebeurtenis heeft veroorzaakt. En niet de gebeurtenis vanuit een doel trachten te begrijpen. Wat heeft een aardverschuiving veroorzaakt, bijvoorbeeld, in plaats van zich af te vragen volgens welk plan een aardverschuiving voorvalt. Denken vanuit doelen biedt geen adequate kennis: Spinoza's God heeft geen plan of doel. En de mens bekleedt geen buitengewo-

een gelijkaardige opmerking maakt in *Il Principe*. Zijn methode om politiek te begrijpen, vat hij samen als nagaan wat de ‘verita effettuale della cosa’ is – welke waarheid een werking heeft, ipv vanuit een goddelijk plan over politiek na te denken. Machiavelli’s methode staat in contrast tot zijn tijdgenoten, bijvoorbeeld tot de dominicaan Savonarola. Die meende dat zondigende Florentijnen zelf de rampspoed over zich hadden uitgeroepen, want die politieke rampen (oorlogen) waren een straf van God.. Machiavelli en Spinoza trachten een ander politiek model te ontwikkelen. (Ook Machiavelli’s ideeën heb ik uitvoeriger behandeld in ‘Door Spinoza’s Lens’).

Waarom is het dan zo moeilijk om ‘goed’ te denken? Het korte antwoord is niet alleen dat de mens onderhevig is aan passies. Maar het is alsof de geest op allerlei manieren zichzelf misleidt, in plaats van redelijke verklaringen te zoeken (met de rede bedoel ik denken van algemene verbanden, onderzoeken van oorzaken).

Tegen de morele pose

Politieke denkers hekelen, minachten of bespotten de menselijke natuur. En als ze zich beter willen wanen dan anderen, schrijft Spinoza, dan gaan ze zelfs zo ver anderen te verachten. Die morele pose getuigt echter niet echt van wijsheid, en ook niet van een waarlijk ethische houding. Zelf gooit Spinoza het over een andere boeg: de wetenschappelijke methode inspireert Spinoza om de mens te beschrijven zoals de

mens is, niet zoals de mens zou moeten zijn.

Spinoza suggereert dat sommige filosofen en theologen geen rekening houden met de menselijke natuur omdat ze zich vooral om hun eigen imago bekommeren: filosofen en theologen zijn ‘gewoon om mensen uit te lachen, te betreuren, te hekelen (of als ze voor heiliger willen doorgaan) te verachten.’ (TP, I, 1). Spinoza schrijft een bijzondere motivatie toe aan wie mensen veracht: zelfverheffing.

Fijnzinnige psychologie

In de *Ethica* toont Spinoza zich

een fijnzinnig psycholoog. Hij geeft een boeiende analyse van die neiging tot moraliseren. Verachting is het omgekeerde van bewondering en is een vorm van zelfverheerlijking (E, III, stelling 52, opmerking). Zelfverheerlijking (‘gloria’ in het Latijn) is een blijheid vergezeld van een inwendige oorzaak. De aan haar tegengestelde droefheid heet ‘schaamte’ (E, III, stelling 30, opmerking). Wanneer die persoon meent te worden geprezen of berispt, noemt Spinoza het affect ofwel ‘tevredenheid met zichzelf’, ofwel ‘berouw’. Verachting en zelfverheerlijking spelen zich vooral in iemands hoofd

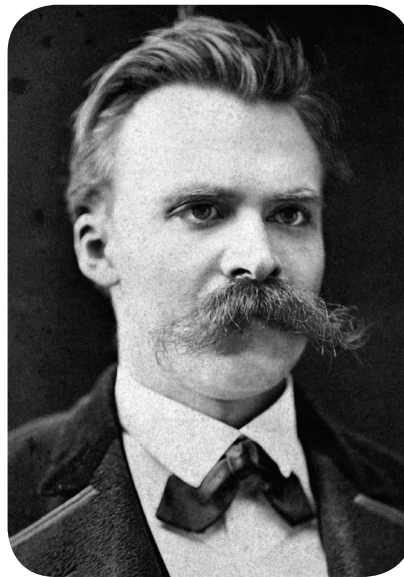
af, wat de nodige problemen met anderen veroorzaakt: ‘Omdat het vervolgens kan voorkomen dat de blijheid die iemand meent anderen te schenken, slechts denkbeeldig is, en ieder tracht te denken wat hem naar zijn mening zal verblijden, is het dus licht mogelijk dat een roemzuchtige (persoon) verwaand wordt, en zichzelf inbeeldt iedereen welgevallig te zijn, terwijl hij in werkelijkheid iedereen tot last is.’ (E, III, stelling 30, opmerking). In zelfverheerlijking en verachting zijn mensen elkaar tot last (E, III, stelling 55, opmerking).

Kortom, wie veracht en zichzelf overschat, verstoort anderen eerder dan hij hen helpt. Wie zich bezighoudt met de gebreken van anderen, vergist zich (E, V, stelling 10, opmerking). Spinoza zelf bewondert niet wie streng moreel veroordeelt, maar juist wie er in slaagt mensen te aanvaarden zoals ze zijn: ‘Het vereist daarom een bijzonder zielskracht ieder te nemen zoals hij is en zichzelf ervan te onthouden affecten van anderen na te bootsen’ (E, IV, aanhangsel, hoofdstuk 13). Alleen aanvaarding en inzicht getuigen van echte wijsheid: ‘Wie terdege beseft, dat alles uit de noodwendigheid van de goddelijke aard voortvloeit en volgens de eeuwige wetten en regels van de natuur plaatsgrijpt, zal zeker niets vinden dat haat, spot of minachting verdient, noch met wie dan ook medelijden te hebben, maar zover zijn menselijke kracht reikt, trachten, zoals men zegt: ‘wel te doen en blij te zijn’ (E, IV, stelling 50, opmerking). Wie daarentegen moraliseert,

verbeeldt zich een morele zuiverheid die hij niet heeft, terwijl hij de behoefte voelt om de ander negatiever in te schatten dan die verdient.

Imitatie van gevoelens

Een ander probleem is dat mensen geneigd zijn om elkaars gevoelens na te bootsen. Als iemand oordeelt vanuit haat of

droefheid, wekt die persoon gelijkaardige gevoelens op bij anderen. ‘Wie alleen op grond van een gemoedsaandoening (bijvoorbeeld eigenzinnigheid, ijdelheid) ernaar streeft dat anderen liefhebben wat hij zelf liefheeft, en dat anderen naar zijn zin leven, handelt alleen uit aandrif en maakt zich daardoor gehaat, vooral bij hen die in andere dingen behagen scheppen en die zich diensgevolge beijveren en met dezelfde hartstocht ernaar streven, dat anderen juist naar hun zin zullen leven.’ (E, IV, stelling 37, opmerking 1).

Spinoza hekelt niet alleen wie streng oordeelt, maar ook wie verlangt straffen uit te delen. Wie

erop uit is om de angstige, zondige mens met schrikbeelden te pijnigen door vreselijke straffen aan te kondigen. Wie iemands toekomstige leed in een eeuwig brandend hiernamaals toejuicht, die kan alleen vervuld zijn van haat. Elke vorm van leedvermaak is droefheid, gebrek aan wijsheid, knechtschap. Wie zo denkt kan onmogelijk een dieper inzicht hebben in God. In zijn kritiek op een moraal die droefheid bevordert, klinkt Spinoza behoorlijk als een voorloper van Nietzsches kritiek op de christelijke moraal.

Die mimesis van gevoelens heeft een invloed op wat er in het publieke debat gebeurt. Het is dus moeilijk om niet mee meegeleept te worden in een emotioneel discours, of een emotionele benadering van een zaak. Vaak werkt haat, ressentiment, woede, angst gelijkaardige affecten op: afkeer, angst, haat etc. De spiraal van ‘droeve’ emoties wordt makkelijk in gang gezet, maar minder makkelijk beëindigd. Een bewuste houding van blijheid en liefde, alsook passies zoals moed en generositeit kunnen de rede versterken.

Onwetend over de eigen onwetendheid

Filosofen miskennen niet alleen het belang van de passies bij ‘de mensen’, maar ook bij henzelf. Spinoza’s argument om moreel geladen oordelen te vermijden, is het gebrek aan zelfkennis dat eruit spreekt: voor zover moraalridders hun eigen demarche geloven, bedriegen ze niet gewoon de ander, maar zichzelf. Ieder kan de wetten van de natuur kennen,

schrijft hij in het voorwoord van zijn *Theologisch-Politiek Traktaat*, maar velen vergeten deze bij uitstek op zichzelf toe te passen.

Spinoza's naturalisme behelst dat elk wezen, elke mens, streeft naar zelfbehoud. Maar onzekerheid over het lot zet aan tot hoop en vrees. Dat is het lot van elke mens, aldus Spinoza. Hieraan verbindt hij nog een andere vorm van zelfbedrog: als het goed gaat, denken we dat we de waarheid in pacht hebben, al weten we in werkelijkheid niets. Gaat het slecht, dan zijn we bereid de meest absurde raadgevingen te volgen, zolang we denken dat die raadgevingen een einde kunnen maken aan ons gevoel van onmacht en wanhoop (TTP, voorwoord).

Mensen in nood zijn dan ook des te gevoeliger voor manipulaties, zeker als die de belofte van geluk in de toekomst inhouden (eventueel na de dood). 'Als de mensen in staat waren al hun zaken volgens een vast plan te regelen of als het lot hun altijd goed gezind was, zou het bijgeloof geen vat op hen hebben.' (TTP, voorwoord). Spinoza verbindt dus aan de natuurlijke lotgevallen van de mens een goedmoedstoestand, die het vermogen tot denken zelf beïnvloedt. Meer nog. Niet alleen weten we vaak te weinig, in die zin dat we te weinig inzicht hebben in hoe deze wereld in mekaar steekt, in welke oorzakelijke verbanden tot bepaalde effecten leiden. Maar we zijn ook onwetend over onze gebrekkige kennis. Onder invloed van hoop of vrees schat-

ten we ons eigen vermogen tot correct denken verkeerd in.

Passies hebben dus een effect op ons vermogen tot zelfinzicht, en op ons zelfbeeld. Dat is een 'zelfbedrog' – Spinoza gebruikt deze term niet zelf – die een juist gebruik van de rede in de weg staat.

Waan van vrijheid

Zowel ervaring als rede leren 'dat

“Als het goed gaat, denken we dat we de waarheid in pacht hebben, al weten we in werkelijkheid niets. Gaat het slecht, dan zijn we bereid de meest absurde raadgevingen te volgen, zolang we denken dat die raadgevingen een einde kunnen maken aan ons gevoel van onmacht en wanhoop.”

de mensen zich vrij wanen omdat zij zich bewust zijn van hun handelingen, doch de oorzaken waardoor die worden bepaald niet kennen (...)' (E, III, stelling 2, opmerking). In die waan van vrijheid, bedriegen mensen zichzelf (E, II, stelling 35, opmerking). Uit onwetendheid denken mensen dat ze vrij zijn. Ze menen dan dat hun handelingen afhangen van hun wil. Maar ze beseffen niet dat ze eigenlijk niet weten wat ze daarmee bedoelen. Precies de relatie tot het lichaam is onduidelijk. 'Niemand weet immers wat die wil is en op welke wijze hij het lichaam in beweging zou brengen.' (E, II, stelling 35, opmerking).

Spinoza's visie op de moraal bevat nog andere metakritieken op

de conventionele moraal. De oordelen 'goed' en 'kwaad' hangen sterk samen met wat de oordelende persoon inschat als goed of slecht voor zichzelf. Dit is een eerste relativisering van het schijnbaar universele morele oordeel. Maar ten tweede hangt wat een individu goed acht, af van zijn behoefte om zich met dat goede te associëren in de ogen van anderen, of van zichzelf. Ten derde verhindert een dergelijke houding degelijke politieke inzichten, die de samenleving écht moreel ten goede zouden komen.

Iedereen gelijk

Zelfbedrog vormt een probleem dat nog fundamenteeler is dan de autonome, rationele manipulatie van anderen. Spinoza gelooft niet dat sommige mensen de rationaliteit zouden hebben om anderen doelbewust op het verkeerde spoor te zetten. Spinoza ontkracht juist de filosofische mythe van het zuiver rationele individu. Dat is precies zijn naturalistische gelijkheid. Spinoza, de anti-elitarist, gelooft dus niet dat iemand aan passies ontsnapt, ook niet wie – hoogopgeleid, welbespraakt, opiniërend – denkt eraan te ontsnappen. Wie moraliseert, bewijst dit nog eens, want wie wel adequate inzichten heeft in de moraal, voelt geen behoefte om moraliserend uit de hoek te komen.

De menselijke geest bevat volgens Spinoza nog een aantal manieren waarop hij zichzelf misleidt. Spinoza lijkt hier een voorloper van andere 'ontmas-

keraars' van de geest, zoals Nietzsche of Freud.

Wensdenken

Spinoza beschrijft een soort lust-principe van de geest: we zijn makkelijker overtuigd van ideeën die aangenaam zijn voor onszelf, en minder van onaangename ideeën. "De geest is afkerig om zich dingen voor te stellen, die zijn eigen vermogen of dat van zijn lichaam verminderen of belemmeren" klinkt het in de *Ethica* (E, III, toegift). Ook legt Spinoza uit hoe associaties met vroegere ervaringen onze huidige ervaringen beïnvloeden (E, III, 14 ev): wie we sympathiek of antipathiek vinden, hangt af van associaties op basis van vroegere ervaringen. Dergelijke imaginaire constructies zijn normaal: we maken ons voortdurend een beeld van wie we zijn, en daarin spelen ervaringen uit het verleden een grote rol. Heel menselijk, maar dit heeft weinig met juiste inzichten in de werkelijkheid te maken. Want vaak zijn de oorzaken van die vroegere emoties bij de latere associatie niet meer aanwezig. Deze beschrijving lijkt een beetje op Prousts Madeleine-ervaring. Voor Spinoza heeft de verbeelding een blijvende werking op de geest.

Het wensprincipes dat Spinoza beschrijft maakt ook dat we het soms makkelijker hebben gebreken bij anderen te zien, terwijl we blind voor zijn voor onze eigen tekortkomingen. Soms kunnen we motieven bij anderen peilen, die we aan onszelf niet makkelijk zouden toegeven.

Wie zijn passies helder en duidelijk begrijpt, heeft er minder onder te lijden. Dat betekent ook inzien hoe belangrijk passies zijn, hoe bepalend ze zijn in hoe we onze eigen kennis inschatten. Het beste geneesmiddel is het gebruik van de rede.

Belang van open debat en vrije mening

Spinoza gelooft sterk in het belang van open debat en van goed onderricht: door de confrontatie met andere ideeën, beseffen burgers dat ze zich soms vergissen. Ze kunnen dan hun ideeën bijsturen. Mensen zijn in elk

geval het meest overtuigd van die conclusies die ze zelf trekken, aldus Spinoza. Vandaar dat een overheid er geen belang bij heeft te eisen dat burgers trouw zijn aan een geloof of aan een overtuiging. In zijn democratie is openheid dan ook een belangrijk gegeven.

Geheimhouding, censuur en zijn methoden van onverdraagzame regimes, van tirannen of machtswellustelingen die de bevolking onder de knoet willen houden. Een gebrek aan vrij debat dient dus alleen belangen van

machthebbers.

II. Hoe kritisch denken toe-passen?

Ik krijg soms de vraag hoe je als lezer/luisteraar/kijker om kan gaan met de dagelijkse hoeveelheid informatie. Hoe begin je aan het opmaken van je oordeel? Hier zijn enkele principes die ik tracht te volgen. Af en toe scheidt één van Spinoza's ideeën door.

Ten eerste tracht ik mijn oordeel uit te stellen tot ik redelijke argumenten heb gehoord. Gedachten zijn het meest vrij wanneer ik me – zelfs kortstondig – over persoonlijke sympathie of antipathie heen zet. Dat klinkt makkelijker dan het is. Ik merk hoe ik mijn blik laat beïnvloeden door gevoelens van voorkeur of afkeer, en hoe ik makkelijk verder bouw op eerder gevelde oordelen. Enige afstand brengt verheldering.

Helderheid

Ik formuleer voor mezelf enkele ideeën over de maatschappij waarin ik wil leven. Sommige concepten worden voortdurend gebruikt – vrijheid, solidariteit, democratie, gelijkheid, mensenrechten – zonder dat ze worden verduidelijkt. Elke vaagheid klinkt voor mij als een nieuwe vraag, tot me helder voor de geest staat wat iemand bedoelt. En wie alleen slogans gebruikt die niet duidelijker worden, valt met enige argwaan te benaderen. 'Yes, we can' is één van de bekendste, naast de pleidooien voor democratie in het buiten-

lands beleid van oorlogskraaiers. We kunnen wat precies? En wat over wat soort democratie gaat het? Deze stap is cruciaal: idealen als vage concepten werken makkelijk als een misleiding, of zelfs een morele gijzeling, terwijl ze niet tot de resultaten leiden die ik eigenlijk wil.

Het tegenovergestelde gebeurt evengoed: negatieve termen – zoals ‘fascisme’ of ‘populisme’ – om de tegenpartij in diskrediet te brengen zonder argument. En is iemand monddood proberen te maken precies geen tactiek van anti-democratische regimes? Er is ook ‘guilt by association’: iemand van iets beschuldigen omdat de mensen met wie die persoon spreekt of omgaat ‘schuldig’ zijn.

Dit leidt naar het volgende punt: wat wil ik voor

mezelf? Welke zijn mijn persoonlijke motieven? Met deze vraag wordt duidelijker waar mijn eigen loyaliteit ligt. Politiek betekent kiezen, je hebt onvermijdelijk mede- en tegenstanders (zelfs al kan dit verschillen in de tijd). Evenmin makkelijk, maar het is ook een mooie kans tot kritisch zelfonderzoek – waarom wil ik juist wat ik wil, en als ik naar mijn ‘medestanders’ kijk, ben ik dan goed bezig?

Motieven

In het beluisteren van anderen, tracht ik naar hun motieven te peilen. Dan speelt ook de vraag ‘cui bono?’ – wie heeft er baat bij? Politici, bijvoorbeeld, die

ongeduldig wachten op een deelname in de regering, reageren anders dan politici die minder interesse hebben voor machtsdeelname. Dit is een variatie op de idee dat iedereen eigenbelang nastreeft. Dat is tot op zekere hoogte onvermijdelijk. Alleen als de retoriek hypocriet wordt, gaat een belletje rinkelen. In elk geval valt analyseren me makkelijker, als ik begrijp welke belang anderen op het oog hebben.

Om motieven te peilen zijn daden veelzeggender dan woorden. Een minister van staat, bijvoorbeeld, waarschuwt voor wankelende financiële markten... Wel, was die man even alert toen hij zelf een machtspositie bekleedde?

“Idealen als vage concepten werken makkelijk als een misleiding, of zelfs een morele gijzeling, terwijl ze niet tot de resultaten leiden die ik eigenlijk wil.”

Steunde hij toen ook volksprotesten? Neen? Dan is de kans groot dat zijn stelling eigenlijk een andere motivering verbergt, en dat hij angst en twijfel zaait om iets anders te bereiken (bijvoorbeeld beïnvloeden van opiniepeilingen).

Wat was de logica in het verleden om bepaalde beslissingen te nemen? Dat betekent niet dat het heden binnen dezelfde denkkader moet blijven, maar dan wordt duidelijk welke belangen, bezorgdheden politici vroeger voor ogen hadden. Bijvoorbeeld als het over Europa gaat: welke opties werden niet gekozen? Waarom niet? Welke landen werkten

tegen of mee, en waarom? Welke gevolgen hebben die keuzes nu? Luuk Van Middelaar herneemt in zijn boek over Europa ‘De passage naar Europa. Geschiedenis van een begin’. (Historische Uitgeverij, 2009) een aantal paden die niet werden ingeslagen.

Emoties in de tekst

Bij het selecteren van teksten, kies ik vooral stukken die feiten weergeven of die evoluties in een bredere context plaatsen (liefst van niet-politici). Stukken die alleen of vooral vanuit emoties zijn geschreven, krijgen vaak veel ruimte in het publieke debat. Maar ze zijn minder relevant, tenzij om stemmingen te peilen. “Ik heb de indruk dat...”. “Ik weet er niet veel van, maar ik heb het gevoel dat...”. Of stukjes die vol staan met “zou-construc-

ties.” Niet alleen geven zulke stukken weinig relevante informatie. Maar mensen bootsen elkaar gevoelens na: een stuk geschreven vanuit negatieve gevoelens – angst, wrok, verontwaardiging, verbittering, wraak, ressentiment, minachting – wekt gelijkaardige gevoelens op bij de lezer, of bij wie een antwoord schrijft. Vandaar dat gevoelige thema’s meteen tot een explosie aan emotionele stukken leiden. Tot de hype voorbij is, dus tot iedereen een beetje uitgeraasd is, en klaar is voor een nieuw thema. Stel dat je daar in meegaat, wat heb je dan bereikt? Zeer weinig. Altijd ben ik op mijn hoede voor wie mensen bang maakt. Angst leidt nooit tot meer vrijheid. Ze-

ker wanneer ‘dreigingen’ argumenten zijn om burgerrechten te beperken. Angst is een zeer slechte raadgever.

Emoties in het debat

Die emotionaliteit in het debat heeft nog een nadeel. Zonder dat je het beseft kan je als opiniemaker iemands nuttige idioot spelen. Helemaal valt dat nooit uit te sluiten, maar het is toch iets dat aandacht verdient. De mediahype tijdens de lente 2013 rond de zieke 7-jarige Viktor Ameys, bijvoorbeeld, toonde de onwetendheid van enkele invloedrijke opiniemakers. Viktor A. lijdt aan een zeldzame immuunziekte aHUs. Eerst kreeg hij zijn dure, levensnoodzakelijke medicijn Soliris niet kreeg terugbetaald. Het was bikkelhard om die mooie, lieve jongen in levensgevaar te zien. En de opiniepagina's stonden dan ook vol verontwaardiging over Viktors lot, over de noodzaak van een ziekenzorg die alles dekt, etc. Emotionele, sentimenteel, schijnbaar morele reacties. Maar wie schrijft, ziet de andere patiënten niet die minder ziekenzorg zouden krijgen indien een heel duur medicament wordt terugbetaald, zonder korting vanwege de industrie. Die eenzijdige blik vertekent natuurlijk de zaak: een minister kan het budget maar eenmaal uitgeven. Meer voor de ene betekent minder voor de andere.

Helaas was de zaak nog complexer: achteraf bleek dat het betrokken farmaceutisch bedrijf geen zuivere rol had gespeeld. In diezelfde periode was er overleg tussen minister Onkelinx en de

farmaceutische industrie. Het farmabedrijf was zelf op zoek gegaan naar mediagenieke patiënten om de druk op de Belgische overheid op te voeren. En die druk verhoogden ze door de publieke opinie te bespelen.

Wanneer er dus een thema opduikt dat meteen sterke emoties oproept, kan je beter even nadenken over de achtergrond. Hoe beter je die inschat, hoe correcter je kan oordelen.

Denken als verzet

Liever feiten dan meningen, dus. Zelfs al zijn ze onaangenaam. En hier speelt een kwalijke eigenschap van de geest mee: denken blijft vechten tegen de aangeboden neiging om zich af te sluiten van de onaangename realiteit, dus vaak van de realiteit zoals die is. Gedachten die een gevoel van onmacht of onbehagen geven, worden makkelijk geweerd. Eens je je bewust bent van die neiging, kan je er alvast rekening mee houden.

Context en algemene verbanden

Kritisch denken veronderstelt bredere verbanden kunnen zien. België begrijpen, bijvoorbeeld, lukt beter vanuit de internationale context. Zowel door vergelijkingen te maken tussen landen (federale staten, zoals Zwitserland, Canada ea), als door globalisering beter te begrijpen. Bij die verbreding hoort de poging om de posities van meerdere partijen te begrijpen. Ik bekijk meerdere televisiekanalen, internationale kranten, of facebookpagina's van mensen wier visies

ik niet deel. Onontbeerlijk om de kloof tussen de visies aan te voelen. Precies omdat elke mens toch een beetje opgesloten blijft in zijn wereld, moet je er af en toe uit breken. De neiging om alleen gelijkgestemden op te zoeken kan dan begrijpelijk zijn, ze is contraproductief.

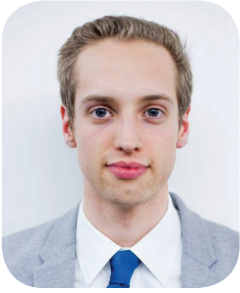
En hoe vaak werd ik niet precies door ‘tegenstanders’ geïnspireerd om een stukje te schrijven? Dat is niet hetzelfde als tegen iemand schrijven: het gaat hier over beter, duidelijker inzien wat ik denk dankzij de confrontatie met andere visies. En voorbij de waan van de dag, tracht ik op langere termijn te kijken. Of minstens in een gebeurtenis een meer fundamenteel patroon, of een variatie op een thema te vinden. En welk effect heeft een gebeurtenis dan op de toekomst bepalen.

Tenslotte geloof ik niet in onpartijdigheid, ook niet in de mijne. Niemand spreekt vanuit een volstrekt objectief nulpunt. Elke mens heeft een eigen perspectief. En het democratische debat veronderstelt pluraliteit. Dat betekent niet hetzelfde als relativisme, alsof elk standpunt evenveel waard is. Dat is niet het geval. Maar hoezeer je gelooft in je eigen overtuiging, je aanvaardt in een democratie dat anderen ook hun visie hebben. Pluraliteit is een fundamenteel menselijke conditie.

Tinneke Beeckman blogt op www.tinnekebeecman.com

Lewven **1366**

Over Buitenlands beleid

Jitte Akkermans is bestuurslid van LVSV Leuven en LVSV Brussel.

1. Inleiding

Opbouw – Dit artikel geeft duiding bij enkele aandachtspunten die liberalen gevoeliger maakt voor een voorzigtiger buitenlands beleid. Vooreerst licht het toe waarom het moeilijk is om een effectief buitenlands beleid te voeren. Daarna bespreken we waarom het buitenlands beleid

preteerd worden alsof de gehele complexe realiteit die rond het voorbeeld bestaat te herleiden valt tot een eenvoudige toepassing van dat abstracte principe. Het mag evenmin geïnterpreteerd worden als een volledige negatieve of positieve evaluatie van de complexe realiteit die rond het voorbeeld bestaat. Een voorbeeld dat bijvoorbeeld han-

ren van de relevante verbanden betekent dat men rekening moet houden met een hoog aantal variabele en causale verbanden. Daardoor kan men moeilijker inschatten wat de gevolgen van een wijziging van een variabele zal zijn. Als men weinig kennis heeft over de gevolgen van zijn handelen, is het niet mogelijk de samenleving doelbewust in een

“Als bepaalde instituties mooie resultaten opleveren in de ene samenleving, betekent dit niet dat ze eenzelfde mooi resultaat zullen opleveren in een andere situatie.”

de bestaande feedbackmechanismen verstoort. Vervolgens bespreken we de hoofdlijnen waarbinnen een liberaal buitenlands beleid zich kan ontwikkelen: erkenning, samenwerking, vrije handel en migratie. Tot slot geven we nog mee hoe de bezetting van een ander land ook het land van de bezetter ten gronden kan richten.

Voorbeelden – Voor we de tekst starten, willen we kort de status van de voorbeelden aan de lezer toelichten. De voorbeelden werden opgenomen ter illustratie om zo de abstracte principes makkelijker te kunnen plaatsen. Daarbij mag zo’n voorbeeld niet geïnter-

delt over een machtsmisbruik in een welbepaalde institutie, mag geenszins geïnterpreteerd worden alsof we daarmee die gehele institutie zouden verwerpen of dat het principe waarbij het voorbeeld wordt gegeven, de enige oorzaak van het machtsmisbruik is.

2. Sturen van complexe systemen

Problemen bij sturing – Buitenlands beleid tracht met een interactie tussen overheden een meer wenselijke situatie na te streven. Maar die samenleving die men tracht te beïnvloeden is een complex systeem, d.w.z. dat het bestude-

bepaalde richting te sturen.

Versterkt kennisprobleem – Waar men in de eigen samenleving al moeilijk de complexe samenhang tussen instituties kan begrijpen en bijgevolg de gevolgen van zijn handelen voorspellen, wordt dit nog moeilijker wanneer men niet thuis is in deze instituties. De kans dat men onvoorziene ongewenste gevolgen teweegbrengt wordt nog versterkt doordat degene die de eindbeslissingen in het buitenlands beleid moet nemen een nog beperktere kennis heeft van de andere samenleving dan van de eigen samenleving. Zo wordt bijvoorbeeld scholing hoog aangeprezen als een sleu-

tel tot succesvolle economische ontwikkeling, maar meent men dat in het geval van Tanzania de verhoging van de scholing (en vooral dan de wijze van scholing) onder het beleid van hun eerste president Julius Nyerere net de reden voor de toenemende armoede was. Het scholen op een academische wijze zou de economie mee vernietigd hebben doordat de voornaamste beroepsbezigheid landbouw was en gediplomeerde burgers enkel voor een niet-productieve, corrupte en regelproducerende (voordien koloniale) administratieve overheid werkten die bij een toestroom van ambtenaren de onderliggende economie volledig stillegt met regels en belastingen om zichzelf van een bestaansreden en een inkomen te voorzien.

Interventionisme – De idee dat men met zijn buitenlands beleid de situatie in een ander land werke-

lijk op positieve wijze kan sturen met gerichte interacties, getuigt van een godscomplex. Men kan onmogelijk door gerichte handelingen gerichte lange termijn resultaten in een samenleving brengen, wanneer men niet weet wat de gevolgen zullen zijn van zijn handelen. Zo bleek men bijvoorbeeld bij de inval in Irak onverwacht een bloedige burgeroorlog uit te lokken.

Val van gekend en ongekend kwaad – Men is geneigd het ongekend kwaad te onderschatten t.o.v. het gekend kwaad. Indien men in een poging om zichtbare problemen op te lossen in een vreemde staat geneigd is om zijn steun te geven aan de oppositie in dat land, vergeet men daarbij vaak het kwaad in rekening te brengen dat de oppositie zal veroorzaken wanneer zij aan de macht wenst te komen. Er moet aldus een afweging gemaakt worden tussen het gekend actueel kwaad en het potentieel

onderdrukt kwaad dat pas boven zal komen wanneer men het regime wijzigt. Omdat dat alternatief kwaad dat de oppositie zal verwezenlijken wanneer ze aan de macht komt, niet zichtbaar is, is het quasi onmogelijk hierover veel kennis te verwerven en dus een afweging te maken tussen het gekend actueel en ongekend potentieel kwaad. Zo heeft men bij het steunen van Osama Bin Laden in Afghanistan in zijn verzet tegen de bezetting door de Sovjet-Unie, of de steun van Saddam Hoessein in zijn oorlog tegen Iran, of de steun van de oppositie in Libanon een nieuw kwaad geschapen, dat een netto-negatief effect had.

Oorzaak en gevolg – Als bepaalde succesvolle samenlevingen bepaalde instituties hebben, is het niet duidelijk of hiertussen een oorzakelijk verband bestaat en in welke richting het loopt. Als bijvoorbeeld rijke Westerse lan-

den in de jaren 1940 tot 1960 experimenteerden met nationalisaties en centralisatie binnen een sociaal-democratisch beleid, dan blijkt dat eenzelfde poging van gedekolonialiseerde landen in de jaren 1960 en 1970 om Afrikaans socialisme te lanceren, het continent in een nog grotere armoede stort. Waar een succesvolle samenleving in staat bleek te zijn beperkte vormen van socialisme, dat is een misallocatie van middelen, dat is verspilling, te kunnen verdragen zonder dat essentiële levensproducten moesten worden opgegeven, zou in Afrika zo'n programma eveneens een welvaartsverlies betekenen maar zou dit hier wel het verschil tussen leven en dood veroorzaken.

Transplanteren van instituties – Als bepaalde instituties mooie resultaten opleveren in de ene samenleving, betekent dit niet dat ze eenzelfde mooi resultaat zullen opleveren in een andere situatie. Zo wordt bijvoorbeeld de pre-

sidentiële democratie in de Weimar republiek die het Duitse Keizerrijk opvolgde gezien als het doorbreken van de checks and balances die in het systeem zaten tussen democratische gelegitimeerde en anders gelegitimeerde machten die elkaars macht konden beperken zodat geen van beide machten ooit een ongelimiteerde macht hadden.

Negatieve eisen – Als men al enige eisen stelt, bijvoorbeeld wanneer men het gebrek aan bescherming van leven, vrijheid en eigendom bekritiseert, is het best om de eisen negatief te formuleren. Dat wil zeggen dat men uitdrukt welke handeling onaanvaardbaar is, eerder dan te stellen op welke wijze dit exact moet verhinderd worden door bijvoorbeeld de transplantatie van een instelling aan te bevelen. Op die wijze kan men enerzijds het kennisprobleem, de gevaren van het interventionisme evenals de transplantatieproblemen voor-

komen. Het is makkelijker als buitenstaander aan te wijzen wat onrechtvaardig is, dan een concrete oplossing tot stand te brengen die er in zou slagen in die onbekende situatie de rechtvaardigheid op duurzame wijze tot stand te brengen.

3. Feedbackmechanismes

Doorbroken feedback – Waar een volk, zeker op lokaal vlak, in zekere mate nog een mogelijkheid heeft om via verkiezingen of opstanden haar ongenoegen over het beleid te laten blijken en de legitimiteit van de machthebbers in hun land te ontnemen, is dit quasi onmogelijk wanneer het land door een ander land bestuurd wordt. Immers, de legitimiteit van de beleidsmakers ligt in een ander land. De burgers van het land dat de bezetter legitimeert worden niet geconfronteerd op een zulke intense en persoonlijke wijze met het beleid waartoe ze hun steun geven en zullen bij gevolg slechts zéér marginaal kennis hebben over het goed of slecht verlopen van het buitenlands beleid en de buitenlandse bezetting. Door de patriottische kijk op de oorlog is tevens de kans klein dat men zijn eigen falen spoedig zal inzien. Militaire interventies in andere landen worden dan ook veelal stopgezet vanwege de effecten in het land van de bezetter, eerder dan in het land van de bezette subjecten. Zo zijn bijvoorbeeld de oorlog in Vietnam en Irak beëindigd vanwege het aantal Amerikaanse slachtoffers en het gevolg voor het overheidsbudget.

Bezetting, terrorisme en burgeroorlogen – Een bezet land kan meestal slechts van een militaire bezetter afgeraken wanneer men de kosten voor de bezetting van alle aard (inclusief doden en constante angsten) zo hoog laat oplopen, dat de bezetter er vanaf ziet. Een militaire bezetting schakelt bijna alle feedbackmechanismen uit en zet dan ook aan tot gewelddadig verzet. Wie een bevolking met geweld aan zich onderwerpt, zal geweld uitlokken. Bijna elke militaire bezetting is een voedingsbodem voor terroristische activiteiten. De spanning die zo'n bezetting creëert tussen degene die zich schikken naar de bezetter en degene die de onderdrukking willen beëin-

of interne markt) of nadelen te mislopen (zoals een boycot, een aanval of het intrekken van financiële steun).

Omkopen van regimes – Het omkopen van een regime geeft vier verkeerde signalen. Vooreerst overtuigt men daarmee gezins de ander van de opinie dat de gekochte beleidsdaden nuttig zijn. Daarmee is de belangrijkste institutie voor het duurzaam overleven van de veranderingen die men tracht in te planten, met name de opinie, afwezig. Ten tweede dreigt de subsidiekraan de afhankelijkheid te bevorderen, eerder dan de emancipatie in de hand te werken omdat gratis geld de werklust verdooft. Ten

tot niet-gewelddadige interactie te komen wanneer men de feitelijke macht van de andere machthebber erkent. Zo'n erkenning houdt geen erkenning van de legitimiteit van het andere regime in. Het erkent enkel dat wanneer men niet met geweld het regime wenst te verdrijven, deze de gesprekspartner is. Een erkenning van de andere regimes is een minimum om tot een dialoog te komen. Zo kan een persoonsgebonden politionele dienstverlener afspraken voor de uitlevering van gevangenen maken met een territoriaal gebonden dienstverlener.

Samenwerkingen – Uit de dialoog kunnen zowel ad hoc-afsprake

“Het principe van wederkerigheid kan helpen om te streven naar rechtvaardige regels omdat de betrokken regimes weten dat ze dan eens de rechten dan weer de plichten van de afspraak zullen dragen.”

digen, zal een voedingsbodem voor een burgeroorlog vormen. Voorbeelden hiervan zijn Vietnam, Irak en Afghanistan.

Boomerangeffect – Personen en bijgevolg ook samenlevingen zullen zich verzetten wanneer ze het gevoel hebben dat ze gedwongen worden. Men verzet zich dan in de eerste plaats tegen de inmening zelf, eerder dan tegen de inhoud. Het is aldus verstandiger een samenleving te verleiden om voor zijn eigen belang uw werkwijze over te nemen omdat men het als een voorbeeld ziet dan dat men zich er naar schikt om bepaalde andere voordelen binnen te halen (zoals een lidmaatschap tot een organisatie, geldtransfers

derde maakt het het regime sterker onafhankelijk van haar eigen bevolking omdat het zo los van de bevolking een methode heeft om haar bestaansmiddelen naar zich toe te trekken. Het bevordert dan ook de vervreemding tussen de politieke elite en bevolking. Ten vierde geeft het het verkeerde signaal dat wanneer men dreigt zich te misdragen, men meer middelen kan verwerven. Noord-Korea heeft al jaren deze houding aangenomen.

4. Erkenning en samenwerking

Wederzijds erkennen – Waar bepaalde regimes de macht hebben, is het slechts mogelijk om

ken, gewoontes, als vaste regels ontstaan om gewelddadige confrontaties, burgerslachtoffers en straffeloosheid te vermijden. Daarbij kan het principe van wederkerigheid helpen om te streven naar rechtvaardige regels omdat de betrokken regimes weten dat ze dan eens de rechten dan weer de plichten van de afspraak zullen dragen. Een voorbeeld van zulke wederkerigheid zijn verdragen tot het erkennen en beschermen van de rechten van elkaars minderheden evenals het uitwisselen van misdrijven die in beide landen worden erkent als een misdrijf.

Voorbeeld geven – Omdat elke institutie op de lange termijn enkel

kan overleven als ze gedragen wordt door de opinie, dient het buitenlands beleid er vooral op gesteld te zijn een voorbeeld te zijn voor andere landen. Die zullen de instituties van die samenleving namelijk kopiëren wanneer ze die nuttig achten.

Spiegel – Het is aangewezen in internationale relaties anderen te behandelen zoals men zelf behandeld wil worden. Als men de ander onderwerpt via geweld of subsidiestromen zal men niet de harten van de mensen veroveren maar een boomerangeffect ontketenen wat net verhindert dat men de andere samenleving als een te volgen voorbeeld zal beschouwen.

ring van iemands situatie zonder dat die van anderen verslechtert, d.w.z. dat het recht toeneemt in hoofden van enkelen zonder dat het onrecht in hoofden van anderen toeneemt.

Overlaten aan bewoners – Het is in de eerste plaats aan degene die men wil komen helpen en niet aan degene die wil helpen om te bepalen of de aangeboden hulp wenselijk dan wel onwenselijk is. Het is degene die men wil verdedigen die individueel zijn verdediging kan vragen of afwijzen.

5. Handel

Internationale handel – Het opheffen van handelsbarrières kan

Gesubsidieerde export – Als landen bepaalde producten ook in hun export subsidiëren, betekent dit een verarming van hun eigen bevolking. Hoewel dit de marktwerking ernstig kan verstoren, is een vergeldingsacties af te wijzen. Immers, de handelingen die daarvoor noodzakelijk zijn, dreigen de vrijhandel meer te schaden dan de gesubsidieerde export zelf. Protectionisme beantwoorden met protectionisme is een vicieuze cirkel waar men maar beter uit blijft.

6. Migratie

Stemmen met de voeten – Als men vrij tussen staten kan migreren vermindert dit de macht van de

“Er is geen enkele internationaal samenwerkingsverband nodig om een echte vrije handel te organiseren, omdat die vanzelf zal plaats vinden tussen landen die hun handelsbarrières afbouwen.”

Grens van samenwerking – Het is illusoir te eisen dat de verdragspartij zich volledig naar alle principes van rechtvaardigheid schikt. Het criterium voor samenwerking is dan ook verbetering en niet perfectie. Een samenwerking mag daarbij evenwel nooit de rechten van enkele opofferen ter bevordering van die van anderen omdat men geen rekenkunde kan uithalen met andermans rechten. Als dat principe gekend is, zal men overigens ook niet langer gevraagd worden dit te doen omdat de tegenpartij weet dat dit niet tot de mogelijkheden behoort. Samenwerking kan dus zolang er een Pareto-verbetering plaatsvindt, dat is een verbete-

gebeuren door unilaterale handelingen. Multi- en bilaterale verdragen brengen meestal logge bureaucratieën op de been en zullen in een deel van de economie, met name de handel, gaan plannen en aldus allerhande voorkeursbehandelingen en perverse incentives introduceren. Unilateraal de handel vrij verklaren en alle invoerbelastingen en invoerbeperkingen opheffen, is de beste wijze om internationale handel op duurzame wijze te bevorderen. Er is dus geen enkele internationaal samenwerkingsverband nodig om een echte vrije handel te organiseren, omdat die vanzelf zal plaats vinden tussen landen die hun handelsbarrières afbouwen.

overheden over hun burgers, omdat wanneer de prijs van hun beleid voor sommige burgers te hoog wordt ze het land kunnen ontvluchten, en versterkt het aantal opties voor elke mobiele burger. De vrije migratie kan bevorderd worden door de vrijheid van kapitaal, producten, diensten, werknemers en vestiging te combineren met kleinschalige lokale overheden met een beperkte grondwettelijke bevoegdheid. Dat betekent dat voor zover de diensten niet persoonsgebonden maar territoriaal gebonden worden geleverd, er dan zoveel mogelijk reële alternatieven zijn doordat men binnen dezelfde linguïstische en culturele gemeenschap en binnen een be-

perkte tijdsafstand tot zijn oude sociale leven verschillende territoriale dienstverleners heeft.

Vluchtroutes – Eerder dan een machthebber met geweld te verdrijven van een land, waarbij dan massaal onschuldige burgers het leven laten, lijkt het aangewezen te investeren in vluchtopties uit een land. Als alle onderdrukten weglopen, is bij een territoriaal heerser het heerschap van de heerser eveneens afgelopen.

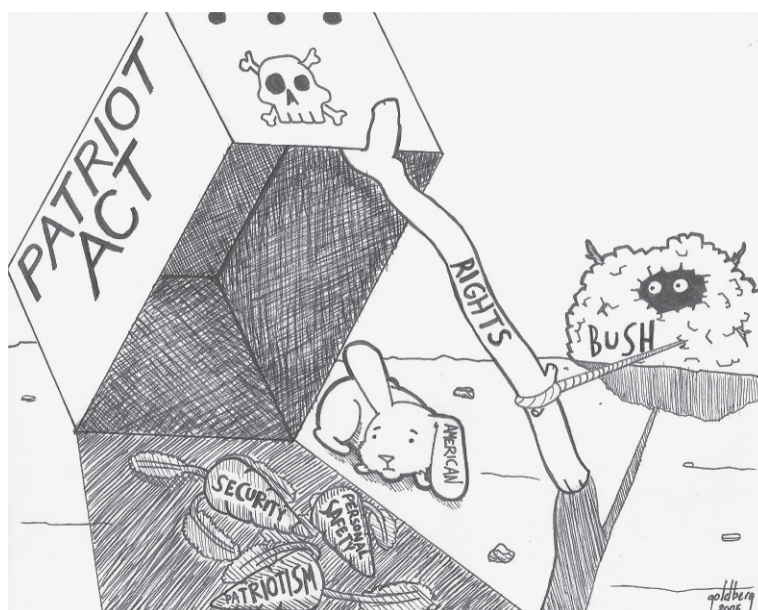
Destructie van sociale en economische orde – Bij migratie en dienstverleners die dit helpen faciliteren, moet voldoende aandacht zijn voor de gevolgen voor de achterblijvers, de moeilijke positie van zwakkeren en de onthechttingsproblemen die ontstaan wanneer samenlevingen en gezinnen uit elkaar worden gedreven en het gehele maatschappelijke weefsel dat tussen hen bestond wordt vernietigd. De vluchtroutes zijn pas een remedie wanneer men de kans heeft zich opnieuw te vestigen op een andere plaats en voldoende banden overhoudt met enkele naasten om zich niet volledig ontheemd en vervreemd te voelen. Het moet duidelijk zijn dat vluchtroutes slechts een remedie zijn, waarbij men zware machtsmisbruiken verhindert, maar dat deze geen verheerlijking verdienen omdat ze de volledige destructie van de sociale en economische orde in het land van herkomst, evenals in hoofde van de vluchtelingen, betekenen.

7. Interne gevolgen

Geven en nemen – In de mate dat men het criterium van de Pareto-verbetering miskent, bepaalt iemand een prijs voor het beleid. Omdat de prijs hier betaald wordt door iemand anders dan degene die de beslissing neemt, wordt het verantwoordelijkheidsprincipe buiten spel gezet. Tevens behandelt men dan de ander als object van i.p.v. subject in zijn plannen.

Transfers – Waar men buitenlandse regimes financieel ondersteunt, zal men de eigen bevolking moeten bestelen om zelf aan dit geld te geraken. De transfer verloopt vanuit het land van de gevers, ten koste van de rest van de bevolking in dat land, aan de elite van het land van de ontvangers. Het is aldus een transfer van alles behalve de elite van het land van de gevers, aan de elite van het land van de ontvangers.

Bijzondere bevoegdheden – Een oorlog creëert een situatie waarin men veelal bereid is om uitzonderingen toe te laten op zijn principes, dat wil zeggen onrecht binnen het land vergroten, die men na de oorlog amper of niet afgeschaft krijgt. Een voorbeeld van zulke uitzonderingen zijn The Patriot Act en de gevangenis in Guantanamo Bay die in de oorlog tegen de terreur werden ingevoerd, evenals de deportatie van 120 000 Japanners naar concentratiekampen door middel van executive order 9066 door Franklin Roosevelt op 19 februari 1942. Een voorbeeld van de soms blijvende werking van dergelijke maatregelen is het pleidooi en beleid van Attlee als voorman van Labour en premier van het Verenigd Koninkrijk om na de oorlog de samenleving op eenzelfde wijze te organiseren als tijdens de oorlog gebeurde om andere doelen dan de overwinning en wapenproductie te verwezenlijken.

Wat is ‘solidarisme’?

Bob Maessen is lid van LVSU Leuven.

Enkelen onder jullie zullen al wel eens het genoeg hebben gehad te mogen discussiëren met een NSV!er of Vlaams Belanger. En uit die conversaties zullen jullie hebben kunnen opmaken dat de economische en maatschappelijke visie van deze rechtse rakers ‘solidarisme’ heet. Ik schrijf deze tekst omdat het voor vele liberalen waarschijnlijk niet duidelijk is wat het solidarisme inhoudt. Spijtig genoeg merkte ik dat vele bewandelaars van deze Derde Weg vaak met moeite het concept kregen uitgelegd; en soms zelfs compleet fout. Dit valt misschien te wijten aan het drankverbruik die avond, of omdat het om nog niet gevormde schachtjes ging. Nu, om in een volgende discussie niet naast elkaar te praten door het niet begrijpen van wat de ideologie van de gesprekspartner inhoudt (geloof me, de solidarist weet ook niet wat liberalisme inhoudt – iets met niet meer om de armen geven en tradities afschaffen), probeer ik een zo objectief mogelijk beeld te schetsen. Tussen haakjes: Alle hiernavolgende beweringen over het liberalisme moeten gezien worden als opvattingen van het solidarisme.

Het solidarisme positioneert zich

tussen het kapitalisme en het socialisme als de Derde Weg. Het verwerpt de klassenstrijd van links en de verwerpelijke gebreken van het kapitalisme (lees: cronyisme). We kunnen het opdelen in een maatschappelijke visie (waaronder ik ook het culturele en politieke reken) en een economische visie.

“Het is niet ondenkbaar dat er evenveel solidaristische theorieën als solidaristen zelf zijn, gaande van een vrij liberaal Rijnlandmodel tot Nationaal-Bolsjewisme.”

De maatschappelijke visie

Maatschappelijk gezien positioneert het solidarisme zich rechts, bij ideologieën zoals de christen-democratie. Deze ideologieën geloven in de organische

Adolf Daens

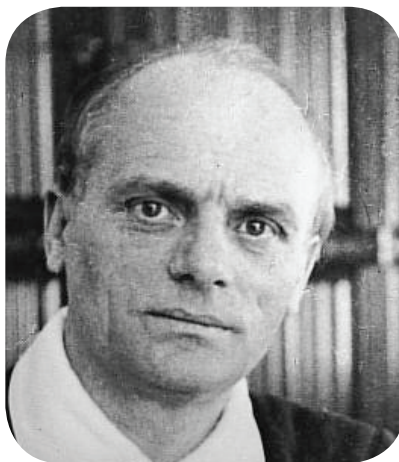
opbouw van de samenleving en verwerpen de artificiële samenlevingen die ‘linkse’ ideologieën als het socialisme en liberalisme propageren. Iedereen heeft zijn plaats in de maatschappij. Dit volgens een hiërarchie. Bovenaan staan de machthebbers, de elite, die het volk beschermen en leiden. Dit kan een monarch of president zijn. Of een groep technocraten. Iedereen heeft een zinvolle taak in de maatschappij, van het staatshoofd tot de kleinste arbeider. Die hiërarchie betekent dus niet dat de leider meer waard zou zijn dan een arbeider. Ieder neemt naar zijn capaciteit een taak op. Uit die functie in dat ‘grotere geheel’ wordt uiteindelijk afgeleid dat iemands leven betekenis, zin krijgt. Het is maar door zich voor de (volks)gemeenschap in te zetten dat men zich volledig kan ontplooien.

Het solidarisme is vergelijkbaar met het christelijke personalisme. Maar in plaats van het geloof als uitgangspunt te nemen, beroept het zich op het nationalisme. Dit betekent niet dat de solidarist niet gelovig kan zijn, velen vinden religie een belangrijke pijler binnen de ideologie. Enerzijds zijn er vele katholieken, ander-

zijds is menig solidarist odalist (het geloof in de oude Germaanse goden). De maatschappijvisie van de christelijke arbeidersbeweging, meer bijzonder die van Adolf Daens, wordt als solidaristisch omschreven. Een andere economische visie die tot het solidarisme gerekend wordt, is die van het Universalisme, van Othmar Spann. Spann was een Oostenrijkse, conservatieve traditionalist, behorende tot de school van de Conservatieve Revolutie in de jaren '30. In zijn boek *Der wahre Staat* beschrijft hij het belang van nationaliteit, van hoe het sociale geheel belangrijker is dan het individu, van religieuze waarden die boven materiële waarden staan en van een niet-democratische, hiërarchische, corporatistische staat. Zijn term Universalisme moet gezien worden als een synoniem van de woorden collectiviteit, geheel, totaliteit.

De economische visie

Vooraf economisch zit het solidarisme tussen het kapitalisme en socialisme: het verwerpt het materialisme dat beide ideologieën delen en positioneert zich als een alternatief voor de beide die ergens 'gelijk' zijn. Het 'verwerpen van de klassenstrijd' geldt zowel voor het socialisme als het liberalisme: bij beide worden arbeider en bedrijfsleider tegen elkaar uitgespeeld, terwijl er binnen het solidarisme klassenverzoening is. De solidariteit tussen de mensen is de motor van de economie en van de samenleving. Het is naast een maatschappijvisie ook een levenshouding, in tegenstelling tot het kapitalisme en het soci-

Othmar Spann

alisme, waarbij het volgens solidaristen enkel om de economie gaat. De solidarist verwerpt het rationalisme en de idee dat enkel wat telbaar is belangrijk is. Dit negeert namelijk de romantische, heroïsche en tragische aspecten van het leven. De economische visie vertaalt zich in het corporatisme. Men keert zich tegen veel overheidsinmenging en hecht veel belang aan het middenveld. Werkgevers en werknemers zitten samen als sociale partners en beslissen samen over arbeidsvoorwaarden en productie.

Solidarisme in een tijds kader

Het solidarisme is minder bekend dan vroeger. Dit komt onder andere door de denazificatie van Duitsland na de tweede wereldoorlog. Alles wat toen naar

rechts rook, werd vervolgd. Er zijn echter fundamentele verschillen tussen deze twee ideologieën van de Nieuwe Orde. Zo hadden velen kritiek op het nazisme, dat geloofde in de maakbaarheid van haar samenleving. Eveneens de Jodenvervolgung, het voeren van oorlog en de vernietiging van de democratie konden op weinig begrip rekenen (er is zowel voorkeur als afkeur van de parlementaire democratie bij solidaristen). In Vlaanderen kennen we solidarisme van het Verdinaso (Verbond van Dietische Nationaal-Solidaristen) van Joris van Severen. Meer recentelijk kunnen we het N-SA, het Nieuw-Solidaristisch Alternatief observeren. Een kleine groepering die het midden houdt tussen extreem-links en extreem-rechts (links op vlak van economie, rechts op maatschappelijk vlak). Een gelijkaardige vereniging is NATION, een Franstalige vereniging die hetzelfde publiek aanspreekt. Op haar ledencongres van 2013 verkondigde het Vlaams Belang expliciet het solidarisme te volgen. En in haar statuten heeft ook de NSV! de ideologie neergeschreven.

Concrete implicaties

Enkele concrete zaken die vele solidaristen in Vlaanderen zouden willen zien, zijn een verzekering van een volksbank en een nationale energiesector. Men vecht tegen de multiculturele samenleving en globalisering; ideeën die voor een ontwrichting van een volk met haar cultuur leiden. Ze ijveren voor volledige economische soevereiniteit en fiscale autonomie tegenover

het buitenland. Zeg maar autarkie. De regio waar het volk in woont, is zelfvoorzienend. Naargelang de ideeën, kan dit gaan van Vlaanderen, België of Dietsland (Vlaanderen en Nederland), over een Germaans Europa tot een Euro-Siberische regio. Dit impliceert een aversie van multi-nationals. Men roept op tot meer ondersteuning en bescherming van kleine en middelgrote ondernemingen, van de binnenlandse markt. Al deze ideeën worden niet door elke solidarist gedragen; zo zijn er nationalistische solidaristen, nationaal revolutionairen, 'klassieke' solidaristen, reactionaire christenen, pragmatici binnen het Vlaams Belang en NSV!, ... Het is niet ondenkbaar dat er evenveel theorieën als solidaristen zijn, gaande van een vrij liberaal Rijnlandmodel tot Nationaal-Bolsjewisme.

Het N-SA, het Nieuw-Solidaristisch Alternatief, een kleine groepering die het midden houdt tussen extreem-links en extreem-rechts.

Ik hoop hiermee een niet te uitgebreid antwoord te hebben gegeven over wat solidarisme nu eigenlijk is. Ik veronderstel dat iedereen voor zichzelf al wel enkele punten van kritiek kan ver-

zinnen op deze ideologie. Aarzel dan ook niet om deze te uiten tegenover onze rechtse vrienden bij een volgend debat of drinkgelegenheid.

brievenbussen naamborden, deurbellen
kookwinkel messen, bak-en kookgerei, wijn-accessoires
sanitaire toebehoren spiegels, ZACK
ijzerwaren deurbeslag, meubelbeslag, lampen

Van Eyck LEUVEN

TIENSESTRAAT 15 • CENTRUM LEUVEN
016 22 20 20 • MET PARKING
WWW.VAN-EYCK.BE • INFO@VAN-EYCK.BE

In een democratie hangen de camera's in het stadhuis

Jasper Pillen is oud-bestuurslid van LSVS Leuven en LSVS Kortrijk.

Weinig LSVS'ers die de slagzin "In een democratie hangen de camera's in het stadhuis" niet kennen. De zin werd gebruikt in debatten over de wildgroei aan camerabewaking in verschillende steden en gemeenten. Ik gebruikte die eind vorig jaar echter als inleiding van mijn interpellatie in de Brugse gemeenteraad. In die interpellatie verzocht ik de rooms-rode coalitie om voortaan ook camera's in de raadszaal te hangen om zo het livestreamen van de Brugse gemeenteraadszitting mogelijk te maken. Ik deed dit omdat ik geloof dat mensen via deze tool hun betrokkenheid bij de politiek kunnen vergroten en omdat ze op deze manier de verschillende meningen en standpunten over bijvoorbeeld aan hun buurt gelieerde onderwerpen kunnen volgen. Het zou ook

een goed alternatief zijn om op een comfortabele manier de zittingen te volgen. Nu volgt slechts een handvol burgers, veelal senioren, de zitting in een prachtige

"Het is mij een raadsel hoe iemand die om de paar jaar de stad volhangt met posters van zichzelf, zich op een portretrecht kan beroepen tijdens een openbare zitting."

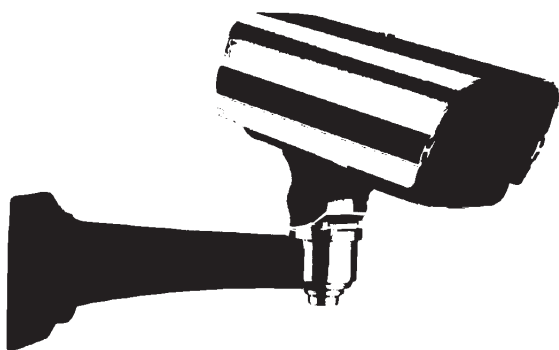
maar in de winter erg koude zaal met een slechte akoestiek en dit vanop een zeer oncomfortabele stoel. Dat kan dus beter.

Veel steden en gemeenten kozen er in de vorige legislatuur voor om een livestream van de gemeenteraadszittingen aan te bieden op een website. Andere lokale overheden schreven dit in hun beleidsprogramma voor deze legislatuur. Onder andere in Koksijde, Denderleeuw Kortrijk en Oostende is dit het geval. In tal van Nederlandse gemeenten en steden wordt dit al langer gedaan.

De systemen worden in bijna alle steden positief geëvalueerd en zijn populair bij de bevolking. Na de zittingen worden de opnames integraal op de website gepost.

Bijvoorbeeld in Koksijde kunnen de burgers via een menu zelfs puntsgewijs de opnames bekijken. Tijdens de besloten zitting worden de camera's uiteraard uitgeschakeld.

Helaas kreeg ik van burgemeester Renaat Landuyt een ontwijkend antwoord waarin vooral werd ingegaan op de moeilijke technische ondersteuning van een livestream. Over het principe van openheid van bestuur, toch een kernwaarde in een democratie, werd niet gesproken. Helemaal hilarisch werd het toen bleek dat enkele meerderheidsraadsleden hier niet bleken voor gewonnen te zijn omdat ze zo hun 'portretrecht' geschonden zien... Het is mij een raadsel hoe iemand die om de paar jaar de stad volhangt met posters van zichzelf tijdens campagnes, zich op een portretrecht kan beroepen tijdens een openbare zitting. Wordt dus vervolgd.

“Vroeger was alles beter” – een noot

Arnd De Weirdt is voorzitter van LVSU Leuven.

Als je aan liberalen met wat historische *feel* vraagt welke tijdsperiode hun favoriete is, dan durft het antwoord wel eens ‘De 18e en 19e eeuw, natuurlijk!’ zijn. Dat hoeft niet te verbazen. Deze periode zag de geboorte van de Industriële Revolutie, en wordt wel vaker aanzien als de historische bakermat van de wortels van het klassiek-liberale gedachtegoed. Maar, meer dan enig ander argument, zal dat van de kleine over-

meeste er wel eerder een zal zijn om akkoord te gaan met dit laatste, is niet moeilijk om in te beelden. Het beeld van die nauwelijks bestaande overheid is er een die deze tekst wat bij wil schaven. In al dan niet liberale kringen argumenteren voor een minarchie, nachtwakersstaat, kleine overheid is altijd een uitdaging, en niet in het minst wanneer het de geschiedkundige toer opgaat. Begrijpen waar de moderne staat

Men spreekt van een diffusionistisch model. Het is van belang hierbij te weten dat dergelijke input ook in omgekeerde richting werkte. Daar waar Franse kolonies volgens Jakobijns model werkten en een *direct rule* model hanteerden waarbij men de koloniale macht op gecentraliseerde wijze uitoefende, werkte het Britse kolonialisme volgens een *indirect rule* model, waarbij men op een meer gedecentraliseerde

“Wie de moderne staat wil bekritisieren, dient in eerste instantie oog te hebben voor haar oorsprong en de intellectuele stromingen die een sterke invloed hebben gehad op haar vorming.”

heid de overhand halen. Liberalen staan er soms wel eens voor bekend met weemoed terug te kijken naar die oude vervlogen eeuwen, waarbij de overheid nog een kleine snoezige Leviathan was. Aaibaar, maar met een niet te onderkennen rode gloed in haar oogjes. Ook mensen van een andere politieke strekking wijzen diezelfde periode met de vinger als die quasi-anarchistische periode waarin de overheid nauwelijks bestaande was, als ware het een barbaarse tijd waar Europa zichzelf ternauwernood heeft kunnen uitvissen. De daaropvolgende decennia zou de Staat zich dan pletwalsgewijs manifesteren – de Leviathan ex machinae, zo je wil. Dat het buikgevoel van de

vandaan komt is essentieel.

Pletwals leviathan?

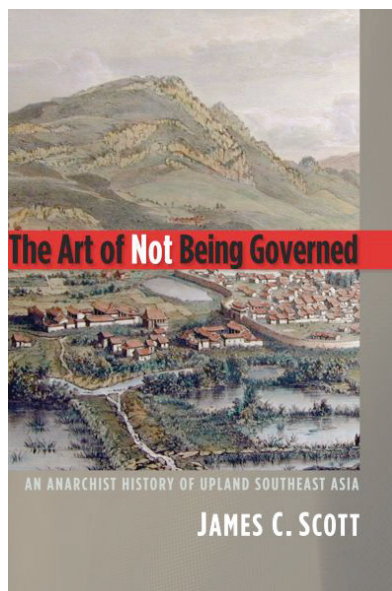
Wat in elk geval vaststaat, is dat de opkomst van de moderne staat nauw vasthangt met de opkomst van de Industriële Revolutie. Een populair idee is dat van de monolitische staat die *steamroller*gewijs haar opkomst maakte vanaf de vroeg 19e eeuw. Dergelijke lineaire opkomst is echter niet noodzakelijk een juiste weergave van wat er is gebeurd. Deze opkomst wordt gesitueerd in Europa zelf, waarbij men spreekt van een exportatie van administratieve macht naar andere delen van de wereld – imperialistisch kolonialisme, met andere woorden. Andere landen, zoals Japan, imiteerden deze nieuwe vormen.

manier macht uitoefende. Men ontwikkelde vormen van administratie en *governance* die gericht waren op en aangepast aan lokale noden van de inheemse bevolking. In sommige gevallen werden deze aangepaste modellen gerepatriëerd naar het thuisland. Een voorbeeld hiervan is professionele burgerlijke dienstverlening: dit werd eerst ontwikkeld in Brits Indië en andere kolonies, vooraleer dit werd geïmporteerd naar de Britse Eilanden. Maar ook buiten het continentale West-Europese kader zien we dat in de Verenigde Staten en Groot-Britannië de macht van de centrale (in het Amerikaanse geval, de federale) overheid minder ontwikkeld was dan toen het ge-

val was op het continentale Europese vasteland. Zelfs tijdens de oorlogen van de 18e eeuw gingen lokale Amerikaanse governance instituties om met nieuwe uitdagingen zonder bijzonder sterk uit te breiden. Een verklaring hiervoor vinden we terug in het publieke debat dat toentertijd werd gedomineerd door liberale discoursen die sterk gekant waren tegen overheidsinterventie. Dit betekent echter niet dat er geen ontwikkelende moderne staat was – maar wel een staat die sterk gedecentraliseerd was en samenwerkte met de burgerlijke maatschappij en lokale vertegenwoordiging. Groot-Britannië kende ook geen bijzonder uitgebreide bureaucratie maar slaagde er wel in om grote sommen te taxeren om zo haar uitgebreide maritieme leger op te richten.

Taxatie en de opbouw van een sterk en efficiënt leger samen met centralisatie (hoewel, zoals we hebben gezien, dit genuanceerd moet worden) vormen de ruggengraat van de moderne staat. Daarnaast ontwikkelde de moderne staat een eigen vorm van symboliek om de verschillen tussen onderdanen die onder oude regimes wel nog bestonden, te eroderen. Een voorbeeld hiervan is de idee van gelijkheid voor de wet dat al gelange tijd werd ontwikkeld maar nu ook geleidelijk aan werd geformaliseerd: eenieder die onderdaan is van de moderne staat, is gelijk aan de andere. Statelijke controle over recht, onrecht en bestraffing en de daarbijkomende delegitimering van lokale en gemeenschapsvormen van arbitrage en wraak.

De grootste verandering en vergroting van de moderne staat vond plaats rond 1900. De meeste westerse en gekolonialiseerde staten waren in staat om hun territoria te taxeren, controleren en al dan niet uit te buiten. Dit hangt nauw samen met de grote toename van de budgetten van de moderne staat, dat groten-deels te danken is juist aan hun kolonies. Gedurende de 20e eeuw bleef *state building* een ruim beoefende praktijk.

Ondanks de gruweldaden en de niet-te-onderschatten uitbouw van het militaire apparaat van de moderne staat, vond er een bijzondere verandering plaats vanaf ca. 1850. Ironisch als het mag zijn, hing dit samen met de bezorgdheid van de staat dat een militair apparaat gezonde burgers nodig had. De staat erkende de noodzaak om ziektevrije, redelijk opgevoede en gevoede burgers te hebben. Sociale programma's legitimeerden de stroom van belastingen naar de overheid. Dit werd gedragen en gepropageerd door individuele hervormers die

in de sterke(re) moderne staat de mogelijkheid zagen om nieuwe sociale doelen te bereiken en zo de staats claim als sterkste en dominante actor, boven de kerk, gelegitimeerd te zien. Rond 1880 was de notie dat de overheid een welvaartsrol diende op te nemen wijdverspreid en geaccepteerd. Een voorbeeld hiervan is het Duitse Rijk onder Bismarck, dat pensioenen, nationale gezondheidsvoorzieningen en een recht op onderwijs introduceerde.

Autoritair hoogmodernisme

De overgang naar de premoderne staat kan ook bekeken worden vanuit een perspectief wat meer aandacht biedt aan de onderliggende oorzaken van deze evolutie, en meerbepaald een verandering in wat we de 'publieke opinie' ten aanzien van de rol van de overheid zouden kunnen noemen. James C. Scott, o.m. bekend van *The Art of Not Being Governed* en *Two Cheers for Anarchism*, spreekt van de opkomst van authoritarian high modernism. De idee is dat de groei, de uitbreiding van de moderne staat, haar origine heeft in de samenloop van drie verschillende omstandigheden. Ten eerste, hoog modernisme zelf. Dit is de aspiratie om de maatschappij zelf op wetenschappelijke wijze te kunnen ordenen en *engineeren*, om elk aspect van het menselijke leven te verbeteren. Dit was een overtuiging die gedeeld werd door notabelen van verschillende politieke stromingen. Bekenden binnen dit pantheon zijn o.m. Leon Trotsky, Jean Monnet en Walter Rathenau. Ten tweede, het gebruik van de groeiën-

de macht van de moderne staat om die aspiratie te bereiken. Ten derde, een verzwakte burgerlijke maatschappij die onvoldoende in staat was tegenstand te bieden. De 'ideologie' van dit hoogmodernisme, namelijk het gebruik van wetenschappelijke methodes om elk aspect van het menselijke leven te verbeteren, gold als een verlangen. De moderne staat gold als middel om dat verlangen te voldoen.

Hoog modernisme hangt nauw samen met de Industriële Revolutie, wat haar sterk geloof in wetenschappelijke en technische vooruitgang verklaart. In de kern hield hoog modernisme een vertrouwen vast in een lineaire vooruitgang en ontwikkeling van wetenschappelijke en technische kennis, de uitbouw van productie, een rati-

oneel design van sociale orde ... Hoog modernisme wijst m.a.w. op de idee dat ontwikkelingen en voordelen van wetenschappelijke ontwikkelingen door middel van de staat in elk veld van menselijke activiteit konden doorgevoerd worden om zo welvaart en welzijn te verhogen. Dit hangt nauw samen met ontwikkelingen binnen de opvatting over de staat, de soeverein en de maatschappij. De meest belangrijke 'ontdekking' als het ware was dat de 'maatschappij' apart kon gezien worden van de staat, en dus ook apart kon worden bestudeerd. Getuige hiervan is de opkomst van statistische data over leeftijd, beroepen, vrucht-

baarheid, (an)alfabetisme ... Dergelijke rudimentaire sociale statistieken dienden vaak als de grondslag voor bijvoorbeeld sociale wetten die tot doel hadden de maatschappij bij te vijlen, aan te passen en te verbeteren. Je zou kunnen zeggen dat het Verlichtingsgeloof in de capaciteit van het individu om zichzelf te verbeteren zich minstens deels vervangen zag door een geloof in de perfectioneerbaarheid van de sociale orde.

Deze opkomst van *social engineering* lijkt, gelet op de toentertijdse ervaring van moderniteit, enigszins paradoxaal. Deze ervaring was er een die gekenmerkt werd door een desoriënterende snel-

“Net zoals Marx geloofde sociale wetten te hebben ontdekt, geloofde Lenin dat de nieuwe massaproductietechnologie geen sociale constructen waren, maar wetenschappelijke methodes.”

heid van verandering en beweging die door de toentertijdse modernisten als bevrijdend werd beschouwd. Pogingen om een fluïde wereld te willen bewerken lijken dus eerder op het temmen van een wervelwind. Als we deze paradox willen oplossen, dan moeten we het hoogmoderne project interpreteren als een poging om de evolutie en de groei van de moderne samenleving en industrie te streamlinen, vorm te geven op een manier die de frictie ten gevolge van deze vooruitgang enigszins verkleint. Het probleem hierbij is echter dat social engineering dat uitgang van de staat, noodzakelijkerwijze autoritair was en, gelet

op de centrale wijze waarop men aan dit soort van engineering men deed, weinig rekening kon houden met spontane veranderingen in het sociale weefsel. Verschillende hoogmodernen onderlijnden de autoriteit van wetenschappelijke kennis boven andere mogelijke bronnen. Zij zetten zich bijvoorbeeld sterk af tegen conservatieve denkstromingen door bijvoorbeeld geen rekenschap te geven aan de (kenniscreërende) rol die bepaalde tradities met zich mee brengen. Het zijn echter de implicaties van deze wetenschappelijk-autoritaire houding die gevaarlijk zijn. Als de (hoogmoderne) geplande sociale orde beter is dan deze die enigszins spontaan is gegroeid,

een product van haar geschiedenis, dan betekent dit twee dingen. In eerste instantie betekent het dat enkel zij die

de wetenschappelijke kennis hebben om die superieure sociale orde te bouwen geschikt zijn om te heersen. Daarnaast betekent het dat er geen rekening moet gehouden worden met degenen die weigeren toe te geven aan het 'plan', of meer nog, deze mogen geëlimineerd worden. Leninistische of stalinistische eliminaties van intellectuele tegenstanders zijn hiervan een voorbeeld. De wereldoorlogen boden een hoogtepunt voor de hoogmodernistische aspiranten. Eenmaal hij getuige was geweest van de mogelijkheden die industriële mobilisatie ten doele van de oorlog boodt, was bijvoorbeeld Lenin ervan overtuigd dat

een gelijkaardig centraal monumentaal plan ook de maatschappij kon mobiliseren. Net zoals Marx geloofde sociale wetten te hebben ontdekt, geloofde Lenin dat de nieuwe massaproductietechnologie geen sociale constructen waren, maar wetenschappelijke methodes. Wie de geschiedenis van vroegcommunistisch Rusland kent, weet dat Lenins Nieuw-Economische Politiek (1921) er is moeten komen omdat het strak communistische beleid had gezorgd voor rampzalige situaties binnen de industrie en landbouw, met hongersnoden en opstanden tot gevolg.

Ondanks de aspiraties van het hoogmodernisme, is hun programma (indien daarvan te spreken valt) gedurende de 20e eeuw minstens niet volledig ge-

realiseerd geraakt. Hierbij blijken drie factoren een beslissende rol gespeeld te hebben. In eerste instantie de erkenning van het begrip 'private handelingsfeer' als een sfeer waarbinnen de staat en haar actoren niet legitiem konden handelen. Dit idee beperkte de ambities van verschillende hoogmodernisten, zij het omwille van hun politieke waarden dan wel uit vrees voor politieke repercussies mochten zij die private sfeer niet respecteren. Een tweede belangrijke ontwikkeling was de groei en opkomst van liberale politieke economie, die niet enkel het besef meebracht dat een vrije markt welvaart creëerde, maar ook dat de markt te complex was om door een centraal orgaan gepland te worden. Daarnaast slaagde de *civil society* er ook in om haar via verschillende

representatieve organen kenbaar te maken. Vrijheid van meningsuiting, recht op vrije vereniging, persvrijheid en andere instituties versterkten dit. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de invloed van het liberaal gedachtegoed niet ver te zoeken is.

Besluit

Wie de moderne staat wil bekritisseren, dient in eerste instantie oog te hebben voor haar oorsprong en de intellectuele stromingen die een sterke invloed hebben gehad op haar vorming. De bedoeling van deze tekst was die twee aspecten licht te duiden vanuit een eerder geschiedkundig perspectief. Als liberaal is het van belang aandacht te hebben voor de impact van intellectuele bewegingen niet enkel op de maatschappij maar ook op de staat. Het zal uiteindelijk ook aan het liberalisme zijn om in eerste instantie opnieuw een stem te veroveren binnen de intelligentsia alvorens het publieke debat te betreden.

Liberalisme en marketing

Harald Smeets is bestuurslid van LVSV
Leuven

Als toegepaste wetenschapper heb ik een sterke mening over het beschrijven van zaken in termen die minder dan exact zijn. Zo weegt de Eiffeltoren niet evenveel als alle auto's van de Tongenaren verzameld; het is beter om te zeggen dat de Eiffeltoren een massa heeft van 10 100 000 kg.¹ Nu zijn de auto's van de Tongenaren een voorwerp met een redelijk neutrale bijklank, maar wat als ik zou schrijven dat de Eiffeltoren dezelfde massa heeft als 2300 kernbommen?

Over de manier waarop informatie gepolariseerd wordt en de perverse gevolgen ervan zal ik niet uitwijken hier, in dit artikel wil ik het eerder hebben over het goed gebruiken van informatie met een kruidig sausje erover. Het zijn niet enkel beschrijvingen van exacte cijfers die meer informatie met zich kunnen meedragen dan dat er verpakt zit in de betekenis van de gekozen woorden. Zo draagt ieder taalgebruik meer lading met zich mee dan enkel de betekenis van de woorden. Hiervan gebruik maken klinkt op het eerste zicht manipulatief of oneerlijk,

¹ Geen flauw idee of dit effectief de massa van de Eiffeltoren is, dit getal is compleet irrelevant voor het artikel.

maar indien men er dieper over nadenkt is het zonde om zo'n krachtig middel om ideeën mee te delen niet te gebruiken.

Een quote die ik al dan niet mag toeschrijven aan John Steinbeck is hier een passend voorbeeld van:

*"Socialism never took root in America because the poor see themselves not as an exploited proletariat, but as temporarily embarrassed millionaires."*²

"Hoe maakt men van de vrijheid, die mij zo dierbaar is, terug een aantrekkelijke gedachte voor de grote meerderheid?"

"The poor", "exploited proletariat" en de "temporarily embarrassed millionaires" zijn allen verwijzingen naar hetzelfde, toch zou ik veel liever een temporarily embarrassed millionaire zijn dan een exploited proletarian. Begrijp het niet verkeerd, de oplossing zit hem niet in de gebruikte term. Anders kon men simpelweg een woordenboek uitbrengen waarin zaken zoals kansarme, werkloze, Derde Wereld, centrale bank, vervuiling en roverheid een iets

² Of socialisme al dan niet een voet aan wel heeft kunnen zetten in de VS is een compleet andere discussie, verder stamt deze quote uit een verleden era.

eleganter etiket krijgen en de problemen in de wereld worden opgelost. De werkelijkheid is spijtig (of gelukkig) genoeg niet zo simpel.

De vraag blijft echter: hoe maken we van onze exploited proletarians, temporarily embarrassed millionaires? En hoe maakt men van de vrijheid, die mij zo dierbaar is, terug een aantrekkelijke gedachte voor de grote meerderheid?

Ik heb geen idee over hoe we van onze proletariërs miljonairs kunnen maken. Een goed begin lijkt me om effectief dat als uitkomst van je programma voor te stellen, en dan met een rationeel betoog de middelen zoals vrijheid en rechtvaardigheid aan te reiken die dat zullen voortbrengen. Zo krijgt iedereen de kans, euhm excuseer de mogelijkheid, om ...

Het zet echter wel aan tot denken, als een marketeer erin slaagt om waarde toe te voegen aan een product. Niet door het fysieke product te veranderen maar door de perceptie ervan te veranderen. Waarom zouden wij dit dan ook niet kunnen?

De liberale strijd zou gewonnen

kunnen worden niet door de werkloosheid op te lossen maar wel door een werkloze te veranderen in een ‘werkbeschikbare’. Ik denk dan ook dat er in België veel meer te doen is rond wat de mensen menen dat het probleem is dan rond het echte probleem.

crisis, er zijn werklozen, dat kan je niet vermijden. Het valt wel te vermijden dat zo’n werkloze een parasiet of sukkelaar is. Maak van zo’n werkloze een potentiële werknemer. Het verlagen van het aantal potentiële werknemers gebeurt uiteraard niet door

bedrijven waar ze buiten gegooid werden.

Het gaat niet goed met het liberalisme in België, het is tijd om terug onze eigen taal te spreken en om op te durven komen voor onze mening op een zinvolle ma-

“Dat is de strijd die de (hopelijk liberale) politici van morgen moeten winnen. Het oplossen van problemen door de perceptie van het probleem te veranderen.”

En dat is de strijd die de (hopelijk liberale) politici van morgen moeten winnen. Het oplossen van problemen door de perceptie van het probleem te veranderen zodat het probleem verdwijnt.

Op die wijze kan een regel-diarree vermeden worden.

Maak van geluidsoverlast terug spelende kinderen en vergeet de GAS-boete daarrond. Het is

enkel de term te veranderen en een flashy website op te richten. Maar een kleine verlaging van de lasten zou al veel extra werken kunnen opleveren.

Verder kan zo het liberale verhaal ook terug populair gemaakt worden. Want zeg nu zelf, hoe kom je over als je voorstelt om uitkeringen af te nemen van sukkelaars om dat uit te delen aan de

nier. Ik hoop dat politici die zich liberaal noemen dat ook door hebben, want als ik nog eens uit plaatsvervangende schaamte na het lezen van een column over lef, leffe en leven de grond in zak, bevind ik me waarschijnlijk even dicht bij het aardoppervlak als die niet nadergenoemde politici zich bij de kiesdrempel bevinden.

**WHAT
IS
LIBERTY?**

Pensioenen: wie gaat dat betalen?

Pieter Vermeulen is penningmeester van LVSV Leuven.

De pensioenproblematiek wordt met de dag reëler maar er wordt weinig actie ondernomen. Het probleem is van die omvang dat men zelfs geen poging lijkt te ondernemen om het op te lossen. De ‘spread’ tussen de gemiddelde levensverwachting en de gemiddelde effectieve pensioenleeftijd is sinds 1970 toegenomen van ongeveer 7 jaar tot bijna 20 jaar. De vergrijzingskost zal tegen 2030 met 6 procent van het BBP toenemen en tegen 2060 met meer dan 10 procent van het BBP. Even ter vergelijking, dit zijn ongeveer de totale inkomsten van de personenbelasting in België. Iedereen die naar de cijfers kijkt zal begrijpen dat het onmogelijk is om het pensioensysteem in zijn huidige vorm te behouden. De vraag is dus wat we er aan gaan doen.

De eerste mogelijkheid is niets doen en de pensioenen braaf uitbetalen tot de Belgische overheidsfinanciën zodanig in de problemen komen dat we als land failliet gaan. De meeste mensen zullen de nadelen van deze optie wel inzien. Hoewel dit scenario met ons huidig politiek bestel plausibel is, zal ik het verder buiten beschouwing houden.

Een tweede optie is langzaam maar zeker de pensioenleeftijd verhogen en de pensioenen zelf verlagen. Dit is wat er zich momenteel afspeelt. Op deze manier houdt men mensen voor de gek en ontstaat er grote onzekerheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat steeds meer mensen zelf beginnen te sparen voor hun pensioen. Dit ‘gerommel in de marge’ doet weinig aan de hoge

“De ‘spread’ tussen de gemiddelde levensverwachting en de gemiddelde effectieve pensioenleeftijd is sinds 1970 toegenomen van ongeveer 7 jaar tot bijna 20 jaar.”

kosten van ons pensioensysteem en brengt veel sociale onrust te weeg wanneer men opnieuw gaat ‘sleutelen’ aan de pensioenen.

Een liberale oplossing zou zijn om mensen zelf verantwoordelijk te stellen voor hun eigen pensioen. Er zijn weinig goede argumenten om een systeem te verdedigen waarbij gepensioneerden een claim kunnen leggen op de maatschappij om een inkomen te verkrijgen. Het Belgisch systeem is immers een pay-as-you-go systeem. Dit wil zeggen dat de bijdragen die men levert aan de sociale zekerheid gebruikt worden om de huidige pensioengerechtigden uit te betalen. Het

is dus geen gemeenschappelijke ‘spaarpot’ waaruit je later jouw bijdrage uit kan terugvorderen.

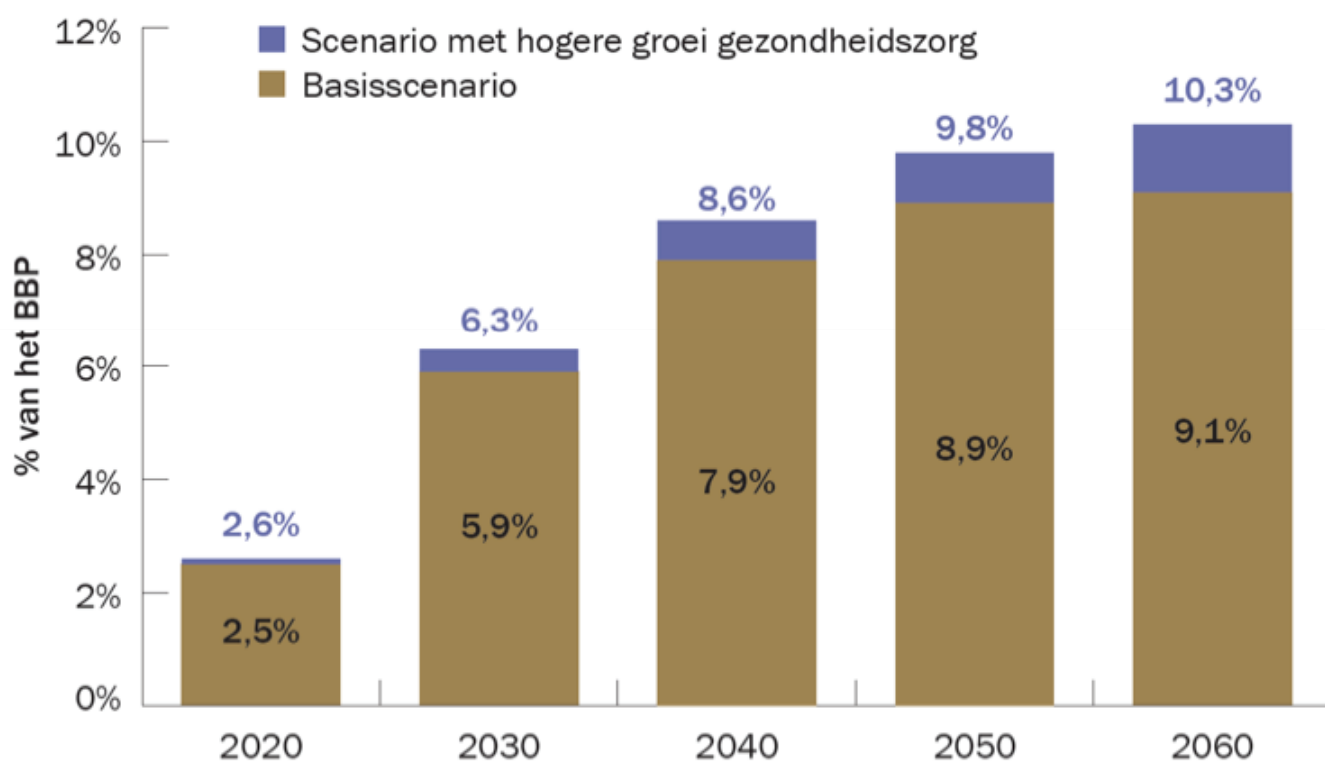
Momenteel is het echter moeilijk om je eigen verantwoordelijkheid op te nemen. Er is geen mogelijkheid om je bijdrage aan de sociale zekerheid terug te vorderen om je eigen ‘spaarpot’ mee aan te leggen. De overheid legt ook restricties op aan het pensioensparen waardoor de keuzemogelijkheden op dat vlak ernstig beperkt worden. Realistisch gezien moeten we wel stellen dat het afschaffen van ons pensioensysteem politiek onmogelijk is.

Persoonlijk ben ik van mening dat we zouden moeten teruggrijpen naar het oude idee van het pensioen, namelijk als verzekering tegen ouderdom. De pensioenleeftijd van 65 jaar is niet toevallig gekozen. Dat was na de tweede wereldoorlog de gemiddelde levensverwachting. Het idee is dus dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun inkomen na hun actieve loopbaan, maar dat de overheid voor een verzekering zorgt tegen oud worden. Vandaag schommelt de gemiddelde levensverwachting rond de 80 jaar. Veel meer

dus dan de wettelijke pensioenleeftijd van 65 en de effectieve pensioenleeftijd van 61. Laat het duidelijk zijn dat mensen niet tot hun 80ste zullen moeten gaan werken. Ze gaan wel verantwoordelijk worden gesteld om voor een eigen inkomen te zorgen na hun actieve loopbaan, waardoor er een goede stimulans is om langer aan het werk te blijven. Als men dan “onverwacht” oud wordt, dan kan men rekenen op een pensioen.

Als men het oorspronkelijk principe van een pensioen als verzekering tegen ouderdom zou toepassen, dan is in één klap de hele budgettaire problematiek van de baan. De effectieve pensioenleeftijd in één keer met 19 jaar verhogen is echter onhaalbaar. Daarom mijn pleidooi voor een geleidelijke, maar snelle stijging. Verder is het ook belangrijk dat deze stijging duidelijk gecommuniceerd wordt zodat mensen weten waaraan ze zich kunnen verwachten. En zoals bij veel zaken (tevergeefs) wordt geroepen: hoe sneller men eraan begint, hoe beter.

EVOLUTIE VAN VEGRIJZINGSKOST OVER DE TIJD

Deze grafiek is een projectie van de extra pensioenkosten die ten laste komen van de Sociale Zekerheid met het huidige systeem.

Verkiezingen vanuit een liberaal perspectief

Dimitri Van Becelaere is hoofdredacteur van LSVS Leuven.

Hoewel artikel 62 van de grondwet stelt dat de stemming verplicht is, stijgt het aantal stemgerechtigden dat niet opdaagt om te stemmen in die mate dat het daadwerkelijk vervolgen van desbetreffende plichtverzuimers praktisch onhaalbaar is – bij de federale verkiezingen in 2010 stuurde meer dan tien percent van de stemgerechtigden hun kat. De stemplicht, die in de praktijk een opkomstplicht is, lijkt dus te zijn uitgehold. De minister van Justitie deed naar aanloop van de gemeentelijke en provinciale verkiezingen van 2012 zelfs de boude uitspraak dat het niet vervullen van de stemplicht niet meer gesanctioneerd zal worden. Redenen om niet te gaan stemmen kunnen divers zijn maar in deze tekst wil ik mij beperken tot twee motivaties die vaak terugkeren in het liberale discours.

Wat is een stem waard?

Een eerste reden om niet te stemmen, of – minder drastisch – om het kiessysteem in vraag te stellen, betreft de tanende waarde van een stem. Een stem heeft op zich al weinig inhoud want als men stemt voor een bepaalde persoon betekent dit niet dat deze persoon gebonden is aan het nakomen van zijn beloftes of zelfs maar het vertegenwoordigen

van de ideologie van zijn kiezers. Van volksvertegenwoordigers wordt immers niet verwacht dat zij per se degenen vertegenwoordigen die voor hen gestemd

“De kiezer overhandigt zijn vertegenwoordiger als het ware een cheque waarop die laatste zelf het bedrag mag invullen.”

hebben, zij vertegenwoordigen in eerste instantie de ganse natie. In die zin is een stem slechts een ‘blanco cheque’ zoals professor Frank Van Dun het mooi omschrijft. De kiezer overhandigt zijn vertegenwoordiger als het ware een cheque waarop die laatste zelf het bedrag mag invullen. Een stem is zo niet meer dan een vrijgeleide, een fiat van de kiezer om het ambt te mogen uitoefenen; het zegt niet hoe dat ambt uitgeoefend dient te worden.

Daarnaast rijst ook de vraag of de vertegenwoordiger überhaupt nog zijn kiezers vertegenwoordigt en niet zijn collega's in de regering. Ik doel hiermee vooral op de afzwakking van het Parlement dat in zijn wetgevende functie voorbijgestoken wordt door de uitvoerende macht aangezien de meeste wetten ontstaan via voorstellen van de uitvoerende macht. Daar de regering gevormd wordt uit de meerderheid in het Parle-

ment, volgen de volksvertegenwoordigers van de regeringvormende partijen dan ook slaafs de regeringsinitiatieven zonder dat hier nog echt sprake is van een Parlementaire controle. De controle die het Parlement zou moeten uitvoeren op de regering in het systeem van checks and balances is dan ook voornamelijk een taak van de oppositie.

Dictatuur van de meerderheid

Een tweede punt van kritiek gaat niet zozeer om het stemmen an sich maar gaat over de notie ‘democratie’ in zijn geheel. Op kleine schaal kan het democratisch principe zeker werken, maar als een staat buiten zijn voegen begint te barsten dan kan het democratisch principe leiden tot een dictatuur van de meerderheid. Uiteindelijk is het verkozen raken voor een politici een belangrijk onderdeel van zijn bestaan, het betekent voor hem of er al dan niet brood op de plank komt. Om een meerderheid van stemmen achter zich te krijgen moeten politici de kiezers overtuigen om voor hen te stemmen en dat doet men door deze kiezers cadeautjes voor te houden. Jammer genoeg is de staat zover doorgedrongen in ons alledaags bestaan dat het uitdelen van cadeautjes aan de ene groep ge-

sponsord wordt met het geld van een andere groep. “*L’État, c’est la grande fiction à travers laquelle tout le monde s’efforce de vivre aux dépens de tout le monde.*” Deze uitspraak van de 19de eeuwse filosoof en econoom Frédéric Bastiat stelt krachtig waar het bij verkiezingen voornamelijk om draait: om verkozen te worden houden partijen hun doelgroep – hun zuil – beleidsvoorstellen voor die die specifieke doelgroep ten bate komen, doch steeds ten koste van een andere groep. Om een zo groot mogelijke groep voor zich te winnen zullen politieke partijen veelal focussen op populaire beleidsvisies die zich vooral focussen op korte termijn politiek. Lange termijn problemen zoals de onbetaalbaar wordende pensioenskosten die ons boven het hoofd hangen, zijn dan ook geen thema’s waarmee men punten scoort bij het overgrote deel van de stemgerechtigden. Helaas is de thans kleine groep van stemgerechtigden – de jongeren – die wel voordeel zou

hebben bij de hervorming van het pensioenstelsel de dupe van dergelijke korte termijn politiek. Deze verdelende verkiezingspolitiek is het meest blatant bij de extreme partijen die de kleinere groepen ook nog beschuldigen van alles wat misgaat in onze samenleving bij middel van populistische tot intellectueel oneerlijke propaganda. Deze motivatie om niet te stemmen is meer een weigering om deel te nemen aan

“wil een politicus dat de kiezers voor hem stemmen dan moet hij hen er niet enkel van overtuigen om, eenmaal ze in het stemhokje staan, het bolletje naast zijn naam in te kleuren, hij moet de kiezers ook warm maken om hun schreden effectief richting het stemhokje te richten op de dag der verkiezingen.”

de ‘democratie’ omdat zij op dergelijke schaal zichzelf de das om doet.

De stemplicht

Tot slot wil ik het ook nog even hebben over de stemplicht die in België geldt. Kritische standpunten ten opzichte van de stem-

plicht worden vaak gecounterd met nietszeggende uitspraken als “onze voorvaders hebben ervoor moeten strijden”, of nog beter “het is de enige dag in het jaar dat je eens echt iets moet doen als burger.” Principieel vind ik het contradictoir dat de overheid zijn burgers de eerste keuze in het democratische verkiezingsproces ontnemt, namelijk de keuze om al dan niet mee te doen aan het stemmen.

Die eerste keuze is net cruciaal: wil een politicus dat de kiezers voor hem stemmen dan moet hij hen er niet enkel van overtuigen om, eenmaal ze in het stemhokje staan, het bolletje naast zijn naam in te kleuren, hij moet de kiezers ook warm ma-

ken om hun schreden effectief richting het stemhokje te richten op de dag der verkiezingen. Met andere woorden, politici zullen meer hun best moeten doen om hun kiezers voor hen te laten stemmen. Daarbij komt nog dat een lage opkomst ook een signaal is voor het politieke systeem in het algemeen. Een teken dat de burgers geen geloof of geen waarde meer hechten aan de politiek. Als het Parlement slechts door een minderheid van de burgers verkozen is dan ontbreekt het de vertegenwoordigers aan een democratische legitimatie, hetgeen vermeden zal moeten worden door de praktijk van het vertegenwoordigen te herzien.

Over baby-zeehondjes, hete lucht en filosofen

Harald Smeets is bestuurslid van LVSV Leuven.

De verenigde naties klimaat conferentie van 2013 te Warschau was een bijeenkomst van weledel en zeer geleerde heren en dames die de wereld aan het redden zijn. Als u het met deze zin eens bent gelieve niet verder te lezen.

Ik beweer geen kenner te zijn, ik wil enkel een kritische blik werpen op wat er allemaal gebeurt in naam van het klimaat en of dat enigszins zinvol is of gewoon tijdverdrijf voor broodpolitici en carrièrebureaucraten.

Om die vragen te beantwoorden heb je wetenschappers nodig en wetenschappers hebben cijfertjes en theorieën nodig. Die wetenschappers moeten dan uit die cijfertjes en theorieën conclusies trekken. En als er juiste conclusies getrokken zijn uit de juiste cijfertjes op basis van de juiste theorieën dan hebben we nog steeds geen juist antwoord. We moeten dan immers eerst nog de wetenschappers vertrouwen en hun conclusies aanvaarden voordat wij effectief over een

niet meer kan zien. Zeker niet als men louter uit milde interesse op de hoogte wil blijven. Wetenschappelijke publicaties zijn te talrijk en vereisen voorkennis die de buitenstaander (zelfs als wetenschapper) niet heeft. Kortom men is hoe dan ook aangewezen op tweedehands kennis. Of dat de toogpraat is van die ene geologie-student die vertelt over de mening van z'n professor klimatologie, een artikel uit Eos/National Geographic/New Scientist. Of dat artikel in de Standaard/

“Zowel John Q. Politician en John Q. Legislator hebben zelden een grondige wetenschappelijke achtergrond, noch hebben zij de mogelijkheid om zich zélf duchtig te verdiepen in zo'n thema. Vreemd genoeg, lijken vooral John. Q. Politician en John Q. Legislator heel overtuigd van hun mening over deze zaken.”

Iedereen weet wel een andere schuldige aan te duiden, gaande van te weinig regulering, foutieve regulering tot simpelweg hebzucht of zelfs doodleuk 'de mens' (of het nogal grote aantal ervan), ... Het lijkt wel eenduidig beslist te zijn dat we schuldig zijn aan het vernielen van de blauwe planeet.

Natuurlijk is de vraag hoe we onze planeet aan het vernielen zijn een belangrijke vraag, net zoals de vraag of we onze planeet wel effectief aan het vernielen zijn. Het probleem met die vragen is dat ze moeilijk te beantwoorden zijn.

juist antwoord beschikken. In het geval van het klimaat debat is er op elk van deze niveaus een probleem. Zo wordt er lustig gedebatteerd over de juistheid van de cijfertjes, theorieën en de conclusies. Veel erger dan dat alles is het vertrouwen en geloven van die wetenschappers.

Er zijn mensen die alles geloven (men noemt ze de groenen) maar ik heb graag enig inzicht in hoe men tot een antwoord gekomen is voordat ik het kan geloven. Over het klimaat is er ondertussen al zo veel literatuur dat men door de bomen het bos

Het Laatste Nieuws/De Morgen dat volgens de titel een ijstijd, zondvloed of megastorm lijkt te voorspellen. Hoe dan ook, de kans is bijzonder groot dat u wel eens iets te weten komt over de conclusies van wetenschappers die zich met het welzijn van onze aardkluut bezig houden maar bijzonder weinig over hoe de wetenschappers tot hun conclusies gekomen zijn.

En daar zit je dan met je tweedehands kennis. Je kan je dan afvragen of je drinkebroer net dat verhaal vertelde omdat het straf is en alles wat je ooit dacht on-

deruithaalde, omdat hij het net die dag gehoord heeft of misschien omdat dat de kennis is die je nodig hebt als je de wereld wil verbeteren. Datzelfde kan je je ook afvragen over de media: komt er een zondvloed aan of is dat de conclusie die een journalist trekt uit een inleiding en slotwoord dat hij net (niet) kan vatten?; is dat het enige wetenschappelijk (achtig) persbericht dat die dag toekwam?; klinkt een zondvloed spectaculair en moet het medium verkopen?; sluit dat misschien net goed aan bij de persoonlijke mening van de schrijver in kwestie?

Het lijkt me veilig om als John Q. Public redelijk sceptisch om te gaan met zulke informatie. Pas op ik zeg niet dat ik geen mening heb, of dat eender welke zijde van het debat gelijk krijgt omdat de ander het niet kan bewijzen. Ik stel louter vast dat ik niet

echt veel waarde kan hechten aan mijn mening en al helemaal niet aan die van een andere John Q. Public. Het houdt hier echter niet op: als je denkt dat het moeilijk is voor John Q. Public om oprecht overtuigd te worden van z'n mening. Beeld je dan eens in hoe het moet zijn voor John Q. Politician of John Q. Legislator. Zowel John Q. Politician en John Q. Legislator hebben zelden een grondige wetenschappelijke achtergrond, noch hebben zij de mogelijkheid om zich zélf duchtig te verdiepen in zo'n thema. Vreemd genoeg, lijken vooral John. Q. Politician en John Q. Legislator heel overtuigd van hun mening over deze zaken. Ongetwijfeld is dat omdat de mening van zulke heren zo belangrijk is dat ze zich kunnen laten bijstaan door mensen die compleet objectieve meningen hebben en voorwie het compleet

irrelevant is wat er uiteindelijk tot in de beleidsagenda raakt.

Een vraag die ik nog interessanter vind dan de bovenstaande, is de vraag 'mogen we onze planeet vernielen?' Een logische opvolger van deze vraag is: hoe is het mogelijk voor mensen die hierop ja of nee antwoorden om tot een akkoord te komen?

Het antwoord hierop is veel belangrijker dan de vraag of we de planeet aan het vernielen zijn. In tegenstelling tot bovenstaande vraag is het voor iedereen mogelijk om hierover een relevante mening te hebben. We wonen ten slotte allemaal op deze planeet.

Ongeacht van hoe men aankijkt tegen recht en ethiek, er is een onoplosbaar probleem.

De vraag 'mogen we onze pla-

neet vernielen' is een simpele ja-nee vraag die iedere 'Jan met de pet' kan beantwoorden. Iedereen heeft er een mening over, er is geen juist of fout antwoord en ongeacht hoeveel men erover nadenkt, hoezeer men die vraag bestudeert uiteindelijk is het antwoord gewoon een mening, een doodsimpel buikgevoel. Afhankelijk van je (filosofische) overtuiging is het mogelijk om uitspraken te doen over 'ja' of 'nee' en over hoe ja-ers en nee-ers kunnen samenleven. Of er wel of geen juist antwoord is hangt weer louter af van de gedachtestroming waarop men surft.

Kijkende naar de klimaatconferentie lijkt het echter alsof op deze vraag al een antwoord

gevonden is. Het lijkt alsof we ooit beslist hebben dat we niet openlijk mogen tonen dat we de wereld vernielen en dat de nee-ers daardoor de ja-ers allerlei maatregelen mogen opdwingen zoals lelijke Toyota's en lease-wagens met een groen/blauw lijntje rondom de type-badge Kortom het lijkt alsof die discussie nooit is gehouden. In zulke discussie is het immers niet mogelijk om gelijk te krijgen, men kan niet allerlei cijfers aanhalen of simpele oplossingen aanbieden. Aangezien discussies waarbij niemand z'n gelijk kan afdwingen vervelend zijn vermoed ik dat men die gewoon heeft overgeslagen en direct is overgegaan op een eerlijk debat, eentje met veel cijfertjes waarbij men op diplo-

matische wijze zaken zoals hete lucht kan gaan verdelen zodat er geen enkele natie in de koude blijft staan.

Daarom lezer wil ik u oproepen, vergeet eens al die cijfertjes uit het laatste nieuws, ook die grappige uit de commentaren sectie, en denk eens verder na: mogen we de planeet vernielen? Indien nee, hoe ga je omgaan met iemand die wel de wereld wil vernielen? Waar beginnen jouw rechten en die van een ander?

Als er op die vragen een antwoord is, wordt het pas zinvol om jetlagged rond een tafel te kruipen en met grafiekjes en baby-zeehondjes naar elkaar te gaan gooien.

M-CAFÉ

STREEKBIEREN

Savoyestraat 10
3000 Leuven

Openingsuren:
maandag tot zondag van 9u tot 19u
donderdag en vrijdag open tot 24u
woensdag gesloten

(Ere)lid worden? Blauwdruk ontvangen?

Wenst u lid te worden van LVSV Leuven?

Iedere student die geïnteresseerd is in de ideologie van het liberalisme kan lid worden van het LVSV Leuven. Voor het symbolische bedrag van 5 euro geniet je als lid van LVSV Leuven van de talrijke voordelen die we je bieden. Zo krijg je onder meer een jaarabonnement op het ledenblad Blauwdruk, uitnodigingen voor al onze activiteiten (Blauwe Maandagen, debatten, discussieavonden, cantussen, bezoeken en uitstapjes), krijg je korting op de aankoop van liberale boeken en maak je automatisch deel uit van ons zeer uitgebreide netwerk van liberalen. Je kan je inschrijven als lid via de website van het LVSV Leuven, maar je kan uiteraard ook altijd één van onze bestuursleden aanspreken. Zoals het een liberale vereniging betaamt heeft het lidmaatschap of deelname aan onze activiteiten geen en-kele verplichting als gevolg. Als je geïnteresseerd bent om actiever mee te werken dan is een bestuursfunctie iets voor jou. Spreek ons aan op onze activiteiten!

Wenst u erelid te worden van LVSV Leuven?

Het erelidmaatschap van het LVSV is de mogelijkheid die wij bieden aan niet-studenten om hun sympathie voor onze vereniging te uiten en om hen de kans te geven zich nauwer bij onze vereniging te betrekken. Deze leden verdienen ons respect vanwege hun steun aan het LVSV en worden ook dusdanig behandeld. Dit betekent dat alle ereleden steeds persoonlijk worden uitgenodigd voor al onze activiteiten (zowel de politieke als de studentikoze activiteiten). Zij ontvangen gratis alle exemplaren van ons ledenblad de Blauwdruk en zij worden (indien gewenst) opgenomen in de galerij der ereleden op onze website. Erelid wordt u door een bijdrage vanaf 35 Euro te storten op rekeningnummer: 734-0096923-29. Indien u meer informatie wenst omtrent het erelidmaatschap, contacteer onze penning-meester Pieter op pieter@lvsvleuven.be.

Wenst u een abonnement op Blauwdruk zonder (ere)lid te worden?

Heeft u interesse in het liberaal gedachtegoed en wenst u het magazine Blauwdruk op regelmatige basis persoonlijk te ontvangen? Dan is er goed nieuws. Het is mogelijk om u te abonneren op Blauwdruk, zonder lid of erelid te worden. Het magazine verschijnt drie maal per academiejaar. De prijs van dit jaarlijks abonnement bedraagt 25 euro. Voor meer informatie kunt u onze redactie contacteren via redactie@lvsvleuven.be of één van onze bestuursleden aanspreken. U kan ook gewoon 25 euro op onze rekening storten met vermelding “jaarabonnement Blauwdruk”. Ons rekeningnummer is 734-0096923-29. Leden en ereleden van LVSV Leuven ontvangen sowieso een gratis abonnement op Blauwdruk.

Bestuur en contactgegevens

Voorzitter:
Arnd De Weirdt
Arnd@lvsvleuven.be

Penningmeester:
Pieter Vermeulen
Pieter@lvsvleuven.be

Hoofdredacteur:
Dimitri Van Becelaere
Dimitri@lvsvleuven.be

Vicevoorzitter:
Jan Reyntjens
Jan@lvsvleuven.be

Politiek Secretaris:
Davy Dirix
Davy@lvsvleuven.be

Activiteitenverantwoordelijke:
Jorig Wielockx
Jorig@lvsvleuven.be

Secretaris:
Jonas Veys
Jonas@lvsvleuven.be

PR & Communicatie:
Dennis Kokx
Dennis@lvsvleuven.be

Sponsorverantwoordelijke:
Kenneth V. P.
Kenneth@lvsvleuven.be

Bestuursleden:

Harald Smeets
Harald@lvsvleuven.be

Sara Labib
Sara@lvsvleuven.be

Matthieu Van Damme
Matthieu@lvsvleuven.be

Lander Claeys
Lander@lvsvleuven.be

Wouter Meex
Wouter@lvsvleuven.be

Jitte Akkermans
Jitte@lvsvleuven.be

Nathalie Smuha
Nathalie@lvsvleuven.be

Kathy Galloy
Kathy@lvsvleuven.be

Aspirant:
Dries De Maesschalck

Gallerij der Ereleden

Het LVSV Leuven dankt zijn ereleden voor hun onmisbare steun.

Beckx Frank
Managing director Essenscia Vlaanderen

Beeken Rudi
Advocaat

Bogovic Franc
Oud-voorzitter LVSV Nationaal

Bouckaert Boudewijn
Vlaams Parlements lid LDD

Caeymaex Philippe
Oud-voorzitter

Caluwaerts Erica
Advocaat

Cleppe Pieter
Hoofd Open Europe Brussel

Coppenolle Willem
Oud-bestuurslid

Daems Rik
Federaal Volksvertegenwoordiger Open VLD

De Block Maggie
Staatssecretaris voor Asiel en Migratie

De Croo Alexander
Vicepremier en minister van pensioenen

De Croo Herman
Minister van Staat

Dedecker Jean-Marie
Partijvoorzitter LDD

De Gucht Karel
Eurocommissaris voor Handel

Demeyere Nico
Oud-bestuurslid

Depreter Christophe
Voorzitter Sabam

De Ro Jo
Vlaams Parlements lid Open VLD

Hanssens Johan
Oud-voorzitter

Hayen Jan
Oud-voorzitter LVSV Leuven

Heuvelmans Michel
Ondernemer

Lachaert Egbert
Stichtend kernlid Liberales

Lenssen Georges
Eerste Schep en Maasmechelen

Leysen Christian
Ondernemer

Machtelinckx Bram
Oud-voorzitter

Michiels Dirk
Notaris

Van Rossen Wim
Oud-voorzitter

Mombaers Brandaan
Advocaat, Oud-voorzitter

Versavel Godelieve
Bestuur Open-Vld Leuven

Monette Pascal
Voorzitter OCMW Sint-Truiden

Verstraeten Gilles
Oud-voorzitter

Moureau Loïc
Oud-bestuurslid

Veys Jonas
Bestuurslid

Neyts-Uyttebroeck Annemie
Europees Volksvertegenwoordiger ALDE

Roskams Nick
Oud-voorzitter

Pittevils Ivan
Gedelegeerd bestuurder Nationale lotterij

Wielockx Kevin
Oud-voorzitter

Ponsaerts Luc
Gemeenteraadslid Open VLD

Wilrycx Frank
Burgemeester Merksplas

Pot Sebastiaan
Oud-bestuurslid

Taelman Martine
Federaal Volksvertegenwoordiger Open VLD

Van Biesen Luk
Federaal Volksvertegenwoordiger Open VLD

Vanhengel Guy
Brussels minister van Begroting, Financiën en Externe Betrekkingen

Vanherck Dominique
Oud-bestuurslid

Sponsors

Het LVSV Leuven dankt ook onderstaande bedrijven zeer hartelijk voor hun sponsoring

M-CAFÉ

Van Eyck

Leuven **1366**

Ook sponsor worden?

Bent u liberaal gezind en zou u graag willen bijdragen aan het voortbestaan van het LVSV, dan kan dat door een kleine bijdrage te storten. Bovendien is LVSV Leuven steeds op zoek naar bedrijven die geïnteresseerd zijn om actief de organisatie te steunen onder de vorm van sponsoring. LVSV Leuven biedt aantrekkelijke sponsor- en exposurepakketten die op uw organisatie, budget en wensen afgestemd kunnen worden, hoe groot uw bijdrage ook is. LVSV Leuven stelt zich in zijn sponsorbeleid tot doel een zo goed mogelijke samenwerking te bekomen tussen uw bedrijf en onze vereniging, waarbij een maximale opbrengst van de samenwerking zowel voor uw bedrijf als LVSV Leuven steeds voorop staat. U kunt altijd met de afdeling sponsoring contact opnemen voor meer informatie over onze, voor u zeer interessante, promotiemogelijkheden. Adverteren in ons ledenblad Blauwdruk behoort ook tot de vele mogelijkheden.

Dit ledenblad verschijnt drie maal per academiejaar in een grote oplage en wordt onder andere verdeeld onder de abonnees, leden en ereleden, nationale en regionale pers en media, verschillende politieke partijen en parlementen en verschillende universiteiten. Voor een eenmalig bedrag (afhankelijk van de advertentiegrrootte) zetten wij uw logo/ advertentie een jaar lang in alle oplagen van ons ledenblad. Bovendien vermelden wij uw logo met link naar uw website op onze website.

Partners

Vrijheid is meer dan ooit een internationaal gegeven. Samenwerking met internationale organisaties is een must; LSVS Leuven is dan ook niet stil blijven staan. We willen deze partners uitdrukkelijk bedanken voor hun steun.

Atlas Network

De Atlas Economic Research Foundation is een non-profitorganisatie die een globaal netwerk van meer dan 400 vrijemarkt-georiënteerde organisaties in meer dan 80 landen samenbrengt en deze van de nodige resources voorziet om hun boodschap te verspreiden. LSVS Leuven mag zichzelf gelukkig prijzen om van deze organisatie een gift te hebben ontvangen.

IEA

Het Institute for Economic Affairs, opgericht in 1955, is ongetwijfeld één van de meest invloedrijkste denktanken van het Verenigd Koninkrijk. Hun missie bestaat erin om mensen te onderwijzen in de fundamentele instituties van een vrije samenleving en oplossingen te bieden voor economische en sociale problemen op grond van vrijemarktwerkingsanalyses.

Liberty Fund, Inc.

Liberty Fund, Inc. is een private onderwijsgeoriënteerde stichting die de studie van vrije samenlevingen wil stimuleren. De stichting ontwikkelt, begeleidt en financiert haar eigen educationale activiteiten om zo de ontwikkeling van de vrijheid te helpen.

European Students For Liberty

European Students For Liberty is de eerste aftakking van het Amerikaanse Students for Liberty. Deze non-profitorganisatie richt zich op studenten en wordt gerund door studenten. In navolging van de Hayekiaanse theory of social change wil deze organisatie liberalisme onder studenten verspreiden en studentenorganisaties, zoals LSVS, oprichten. LSVS Leuven onderhoudt al een aantal jaren een nauwe band met deze organisatie. In het verleden mochten we twee jaar op rij de European Students for Liberty Conference ontvangen in onze eigen studentenstad en werd onze werking bekroond met de 2012 Student Group of the Year Award, ontvangen op de International Students for Liberty Conference in Washington D.C.

. Daarnaast richt het zich op de publicatie van academisch werk en het organiseren van al dan niet internationale seminars.

Murray Rothbard Instituut

Het Belgische Rothbard Instituut is een centrum voor onderzoek en onderwijs op basis van rechtsfilosofie en economische theorie. Het Rothbard Instituut draagt bij aan debatten via het perspectief van de natuurrechtelijke traditie en de Oostenrijkse Economische School

“The curious task of economics is to demonstrate to men how little they really know about what they imagine they can design. To the naive mind that can conceive of order only as the product of deliberate arrangement, it may seem absurd that in complex conditions order, and adaptation to the unknown, can be achieved more effectively by decentralizing decisions and that a division of authority will actually extend the possibility of overall order. Yet that decentralization actually leads to more information being taken into account.”

- *Friedrich Hayek in The Fatal Conceit (1988)*

**Specialist in mobiele toepassingen:
direct marketing, website integratie en
bulk sms verzenden**

**info@cellcom.be
www.cellcom.be
+32 (0) 2 888 6991**

Bergstraat 61, 3360 Bierbeek

Ambachtszone

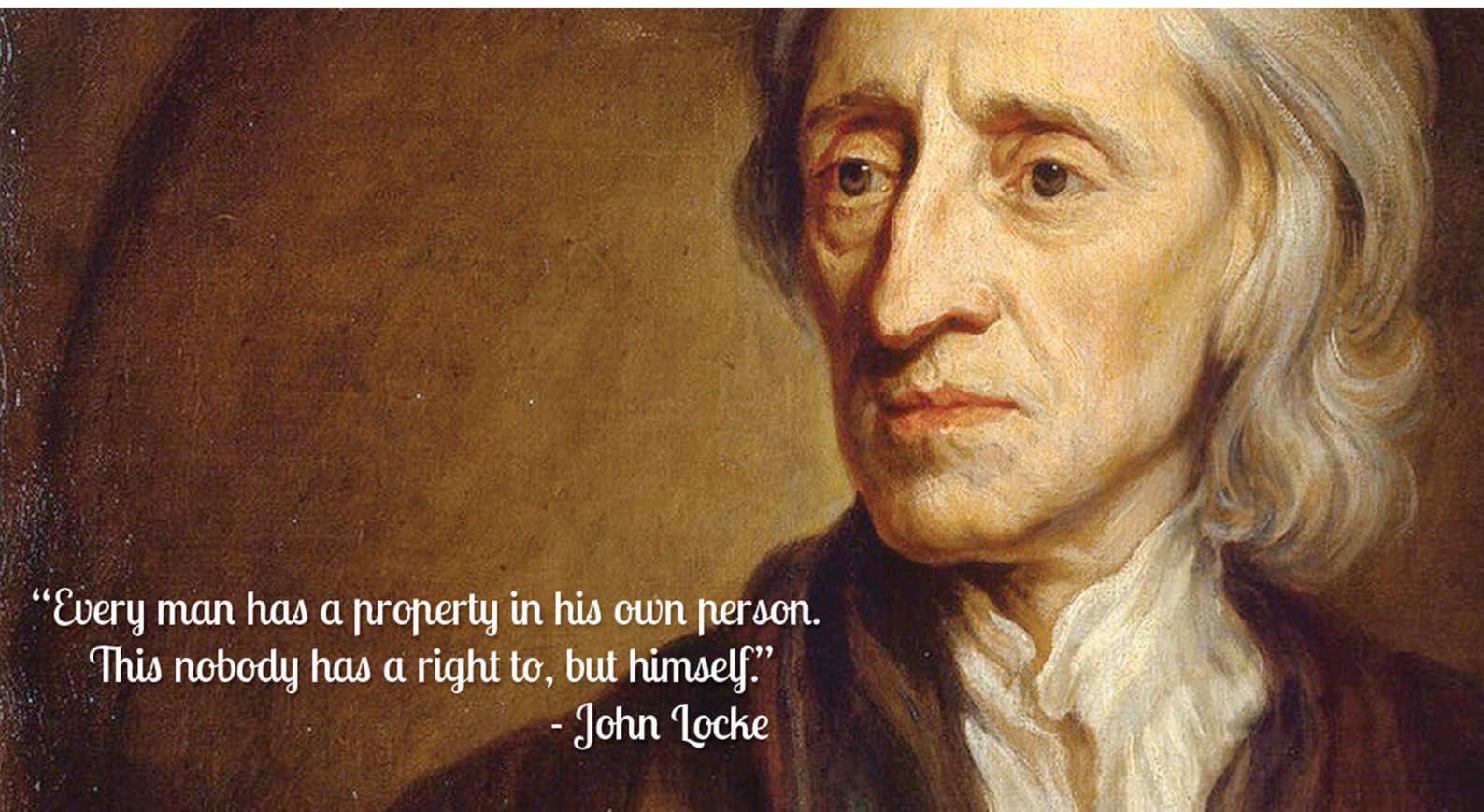
Ambachtenlaan 29

B-3001 Heverlee

016/38.36.34

info@procopia.be

www.procopia.be

“Every man has a property in his own person.
This nobody has a right to, but himself.”
- John Locke